

KOMMUNERNE IT MAGASIN

Nummer 2 / 2013 / ISSN 1399-7947

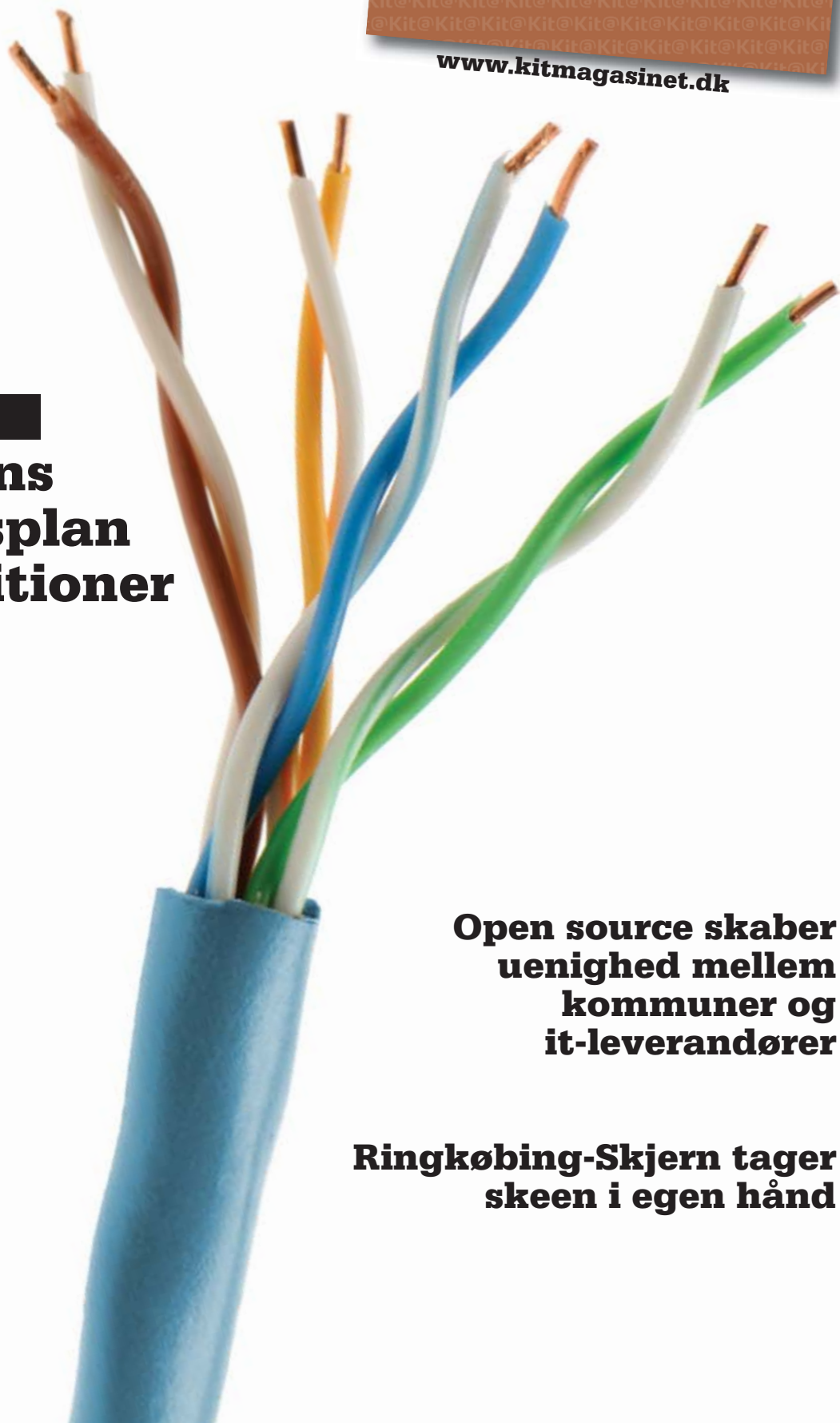

 Kit@-TEMA

Regeringens Bredbåndsplan uden ambitioner

**Open source skaber
uenighed mellem
kommuner og
it-leverandører**

**Ringkøbing-Skjern tager
skeen i egen hånd**

IT-UNIVERSITETET I KØBENHAVN

ENKELTFAGSKURSER

MASTER I IT

DIPLOM I IT

FÅ DYGTIGERE OG MERE TILFREDSE MEDARBEJDERE

Vi holder **Åbent Hus om efteruddannelser**
tirsdag den 16. april kl. 16:00-18:30

itu.dk

6

Offentlige myndigheder skal arbejde tæt sammen

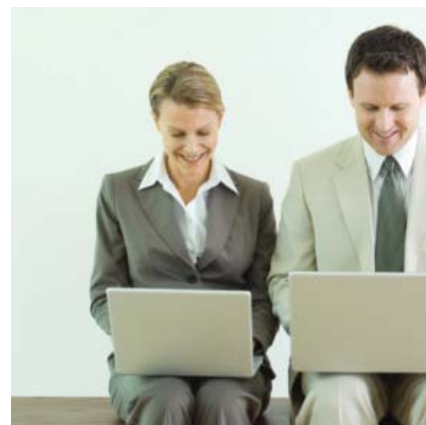
14

Open source er en gråzone

12

K03 – Standardkontrakt for agile it-projekter

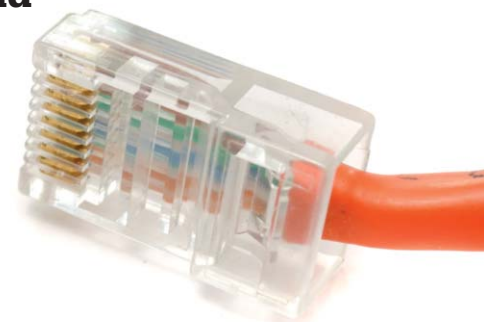

 Kit@-TEMA

24-31

Regeringens Bredbåndsplan uden ambitioner

- Gammelt teleforlig i vejen for udbygning af bredbånd
- Bredbåndsplan blottet for ambitioner
- Ringkøbing-Skjern tager skeen i egen hånd
- Lad os bruge indkøbskraften som pressionsmiddel
- Brancherne hylder regeringens Bredbåndsplan

	<p>KOMMUNERNES ITMAGASIN</p> <p>Udgiver: KIT@ - Kommunale It chefer. Formand: Jørgen Kristensen Rasch, Egedal Kommune. For information om foreningen, medlemskab samt abonnement se www.itchefer.dk</p>	<p>Redaktion: Flemming Kjærdsdam, telefon 4026 3615, Flemming@kjaersdam.dk</p> <p>Redaktionsudvalg: Jørgen Kristensen Rasch, Egedal Kommune, Michael Voel Jensen, Københavns Kommune, Flemming Kjærdsdam, Louise Andersen</p>	<p>Annoncekonsulent: Louise Andersen, Konzept, telefon 7515 1155, la@koncept-net.dk</p> <p>Layout: www.znildt.dk Tryk: Jørn Thomsen A/S Oplag: 6.300</p> <p>www.kitmagasinet.dk</p>
--	---	--	---

Får dine kollegaer også læst KIT Magasinet?

Uanset om du er en af dem som elsker at læse KIT Magasinet i den trykte udgave eller online på www.kitmagasinet.dk - så kig omkring dig på dine kollegaer. Får de også mulighed for at læse magasinet?

Hvis ikke, så brug et par minutter på at sende dem en mail og fortæl dem at de kan tilmelde sig et gratis elektronisk abonnement på www.kitmagasinet.dk Eller bare læg bladet på deres bord når du selv er færdig med det.

Tak for din tid og så håber vi du fortsat vil nyde magasinet, gerne suppleret med en kop kaffe og god tid.

Med venlig hilsen

www.kitmagasinet.dk

Kit
Magasinet

Vi tager sagen i egen hånd

På generalforsamlingen lagde jeg i min beretning op til indre overvejelser om, "Hvem er KIT@'s fremtidige medlemmer, og hvordan positionerer vi os for at tjene vores organisationer bedst muligt?"

Det er jo åbenbart blevet sådan, at alle og enhver kan tale med om it og digitalisering, og mange fremtidsperspektiver tager afsæt i holdningen: Når nu it bare virker – så har vi skabt lige vilkår for alle.

Os med jordforbindelse til land og by, ved godt, at det ikke opleves sådan. Og at der ikke er lige forhold.

Artikler fra vores eget magasin, og senest også fra de store dagblade, peger på betydelige forskelle i de oplevelser, som man fra overordnet, centralt hold italesætter som virkelighed, og på de præmisser teknologi og it-løsninger fra det offentlige, rammer borgerne med i det område, hvor de bor.

Det paradoks rummer et af svarene på mit spørgsmål. Det bliver mere og mere åbenlyst, at kommunerne fortsat skal tage sagen i egen hånd, hvis digitalisering skal opleves som en succes og rumme et nyt bæredygtigt alternativ til gavn for velfærd og borgere, uanset hvor de bor.

Der er ingen andre der gør det for os. Vi er nødt til at tænke i fælles resultater, ejerskab og innovation og handle på egne vegne i det billede. Hvis ikke vi selv bevæger os, sker der ikke noget.

Det er befriende at læse artiklen om Ringkøbing-Skjern Kommune i Kit-Magasinet. En vestjysk kommune, som har store problemer med mobildækning og med at få

fiberbredbånd rullet ud i erhvervs- og boligområder. Her er tale om it-udfordringer, der kan hægte kommunens borgere af digitaliseringen. Kommunen tager sagen i egen hånd. Den arbejder på at få ligestillet digital infrastruktur med almindelig infrastruktur som veje ved at give kommunerne en klar lovhjemmel, som betyder at de kan spille en aktiv rolle med at få bredt den digitale infrastruktur ud.

Dermed rejser kommunen en national dagsorden med et lokalt udgangspunkt. Ringkøbing-Skjern frygter at de ikke kan holde på virksomheder og borgere, hvis ikke de kan levere digitale velfærdsydelser til borgerne og hvis virksomheder ikke kan få tilbudt ordentlig dækning eller opkobling til internet. Et dilemma, som mange kommuner befinder sig i. Det er et vigtigt ærinde kommunen går. Ikke blot på egne vegne. Men på alle kommuners vegne.

Hvis ikke vi lokalt tager initiativ for at sikre bæredygtig it-infrastruktur, vil vi opleve et delt Danmark. De der kan klare sig selv og som har vækst, og de der ikke kan klare sig selv og som har negativ vækst. Digitalisering giver først ægte mening, når alle har adgang til det.

Kommunale fællesskaber

DI ITEK´ s direktør Tom Togsverd retter en skarp kritik mod forretningsmodellen i Brugerklubben SBSYS, der i fællesskab ejer ESDH-systemet. Kritikken retter sig

både mod konstruktionen – det fælles ejerskab – og mod gennemførelsen af udbud. Selv om reglerne, ifølge Klagenævnet for Udbud i Konkurrencestyrelsen er overholdt, fortsætter kritikken. Ingen tvivl om at det er en interessant problemstilling, set fra leverandørside. Men det er også vigtigt, at SBSYS forsvarer de kommunale fællesskabers ret til ejerskab af forretningsprocesser og it-arkitektur, der er tilpasset opgaveløsningen i den kommunale virkelighed, vi befinder os i. De tager sagen i egen hånd og gør det på alle kommuners vegne.

For uanset hvordan vi vender og drejer tingene, vil vi opleve nye organisationsformer og selskabskonstruktioner, som ikke kun kræver åbenhed og fleksibilitet fra vores side som kunder, men som også stiller krav til leverandørernes evne til at indgå ligeværdige, åbne partnerskaber og opføre sig som "konkollegaer" i stedet for som "konkurrenter". Hvis vi skal hente gevinster til gavn for den enkelte på alle offentlige regulerede områder i digitaliseringsens navn, kræver det et samarbejde. Men også at vi tager sagen i egen hånd.

Men også at vi tager sagen i egen hånd.

Digitalisering giver først ægte mening, når alle har adgang til det.

Uenighed om software for 5 mia. kr.

Der er grundlæggende uenighed mellem open source kunder i det offentlige, og de private it-leverandører, som leverer softwareløsninger med betaling af licenser. Det er to forskellige typer forretningsmodeller. Men det er ikke ligegyldigt, da den offentlige sektor køber software og serviceydelser for op til 5 mia. kr. om året.

It-leverandørernes organisation DI ITEK skyder med skarpt mod de offentlige open source kunder. Men formand for Brugerklubben SBSYS, kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller, Hedensted Kommune tager til genmæle.

"Loven er overholdt. Alt er perfekt. Hvad end lovgiver vælger at gøre til gældende lov, vil vi både nu og i fremtiden naturligvis altid rette os efter det." Sådan siger kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller, Brugerklubben SBSYS, der i fællesskab ejer ESDH-systemet SBSYS.

Udmeldingen kommer efter den kritik, som direktør Tom Togsverd, DI ITEK, rejser på vegne af it-leverandørerne. Han mener, at kommunerne går private it-leverandører i bedene, og at udbudsreglerne for de omkring 70 nye, tilsluttede kommuner og myndigheder i Brugerklubben SBSYS, ikke har loftet deres udbudspligt.

Forretningsarkitekt Erik Helweg-Larsen, KL, siger, at det er en "særdeles spændende problemstilling," der nu bliver taget op. "Open source befinder sig i en gråzone, og der mangler en politisk afklaring. Det udfordrer de eksisterende forretningsmodeller, som bruges af de klassiske leverandører, der ejer alle rettigheder til softwaren."

Indenrigs- og økonomiminister Margrethe Vestager (R), der ikke ønsker at kommentere på den konkrete sag mellem SBSYS og DI ITEK, siger: "Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som varetager administrationen af EU's udbudsregler og har ansvaret for overholdelsen af konkurrencereglerne."

"Styrelsen vurderer, at der ikke er juridiske barrierer for, at kommunerne, hvis det gøres på den rigtige måde, kan etablere fællesskaber, hvor de deler løsninger eller ejer software."

"Generelt finder jeg det meget fornuftigt, at offentlige myndigheder trækker på hinandens kompetencer og viden og går sammen om at lave fælles udbud. Det giver både mulighed for en hensigtsmæssig anvendelse af de offentlige ressourcer, og så undgås det, at to myndigheder får udviklet det samme produkt til overpris," siger Margrethe Vestager.

Digitaliseringschef Jens Kjellerup, Lyngby-Taarbæk Kommune, mener, kommunerne skal tage større ejerskab for digitale løsninger:

"Frem for at vi bare er forbrugere af it-løsninger, så skal vi være brugere og medskabere af løsningerne. Vi skal ikke være udviklere, men vi skal i langt højere grad være med til at sætte dagsordenen for det, vi har behov for. Det er jo os, der kender de kommunale forretningsområder bedst, så det giver ingen mening at lade leverandørerne bestemme, hvad vi har behov for," siger han.

Læs artiklerne på siderne side 8-17

Offentlige myndigheder skal arbejde tæt sammen

"Offentlige myndigheder skal arbejde tæt sammen, når det giver mening, og genbruge komponenter på tværs i stedet for at bygge nyt op fra grunden hver gang," siger økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager (R).

Økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager (R) opfatter de kommunale rammebetingelser som gode, og mener, at kommunerne i vidt omfang udnytter mulighederne for samarbejde. Og mange kommuner deler erfaringer og viden med hinanden og indgår i eksempelvis indkøbsfællesskaber, siger hun.

Efter at DI ITEK har kritiseret det kommunale fyrtårn, Brugerklubben SBSYS, for at gå private leverandører i bedene og ikke fulgt de udbudsretlige regler, har Kit-Magasinet spurgt økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager (R), hvilke muligheder kommunerne har for at etablere fællesskaber og at dele software.

Hun pointerer, at hun ikke vil kommentere den konkrete kritik af SBSYS, og at det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som varetager administrationen af EU's udbudsregler og har ansvaret for overholdelsen af konkurrencereglerne.

"Styrelsen vurderer, at der ikke er juridiske barrierer for, at kommunerne, hvis det gøres på den rigtige måde, kan etablere fællesskaber, hvor de deler løsninger eller ejer software. Generelt finder jeg det meget fornuftigt, at offentlige myndigheder trækker på hinandens kompetencer og viden og går sammen om at lave fælles udbud. Det giver både mulighed for en hensigtsmæssig anvendelse af de offentlige ressourcer, og så undgås det, at to myndigheder får udviklet det samme produkt til overpris," siger Margrethe Vestager.

Endvidere betoner hun, at rammebetingelserne for kommunerne flytter sig, og at de løbende bliver forbedret.

"Folketinget har for nyligt vedtaget et lovforslag, som giver kommunerne friere adgang til at udføre opgaver for en anden offentlig myndighed, herunder en anden kommune. Grænsen for den andel af omsætningen i selskaber med kommunal eller regional deltagelse, der må stamme fra salg til andre end kommuner henholdsvis regioner, øges fra 25 procent til 50 procent," siger Margrethe Vestager.

Generelt finder jeg det meget fornuftigt, at offentlige myndigheder trækker på hinandens kompetencer og viden og går sammen om at lave fælles udbud.

Margrethe Vestager

Digitalisering og mere konkurrence

Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi indeholder en lang række initiativer, som skal sætte skub i digitaliseringen af den offentlige sektor.

"Et af områderne er at sikre en robust og sikker digital infrastruktur, som kan gøre det billigere for myndighederne at udvikle nye digitale løsninger, fordi de kan bruge eksisterende fælleskomponenter i nye løsninger. På den måde forhindrer vi spild af offentlige midler på dobbeltudvikling af de samme løsninger. Offentlige myndigheder skal arbejde tæt sammen, når det giver mening, og genbruge komponenter på tværs i stedet for at bygge nyt op fra grunden hver gang," siger Margrethe Vestager.

Men digitaliseringen skal gå hånd i hånd med konkurrenceudsættelsen.

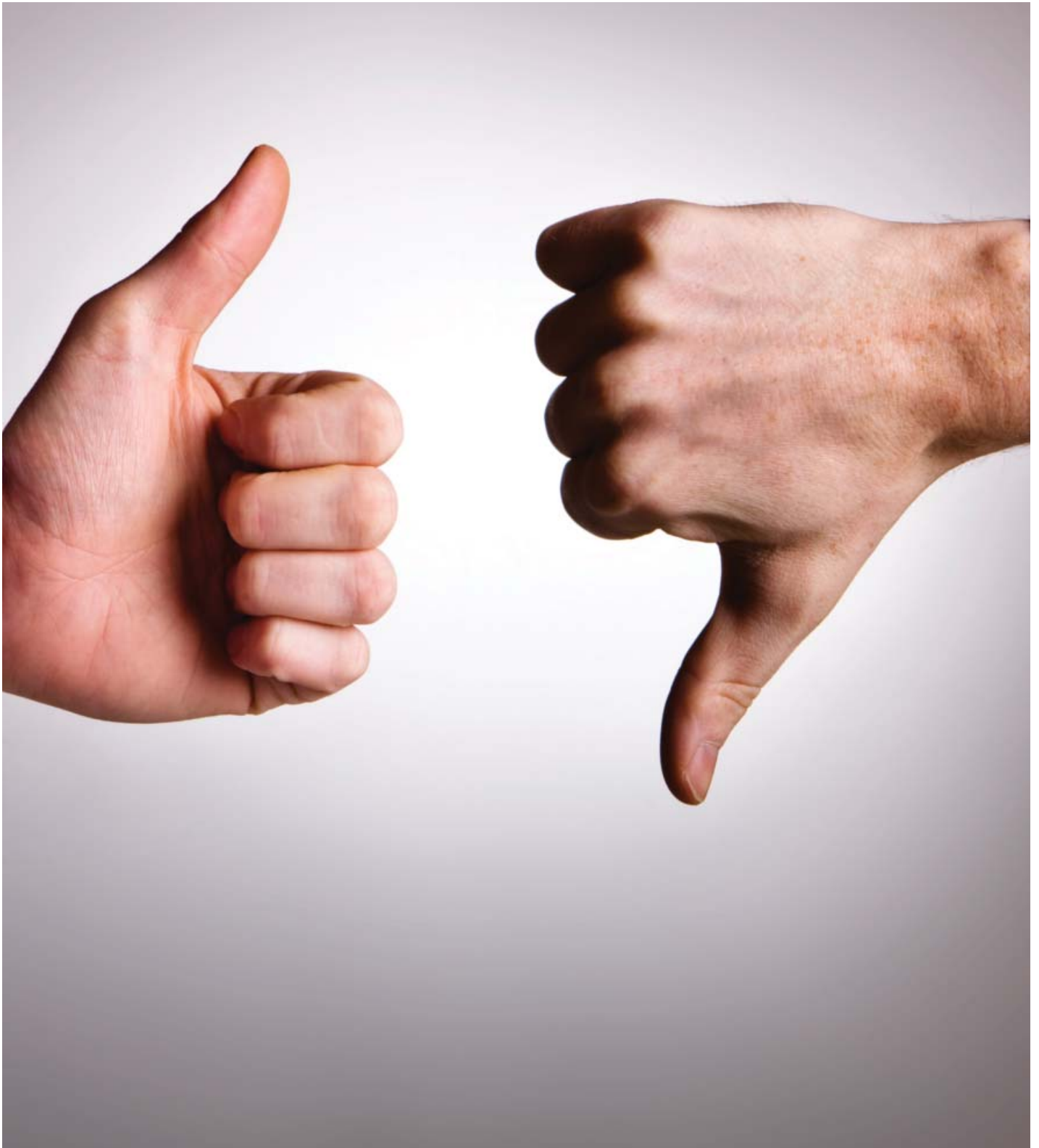
"Regeringen og KL samarbejder om at øge konkurrencen på det kommunale it-marked. Fællesudbud, på områder hvor der i dag er

leverandørmonopol, kan understøtte en øget konkurrenceudsættelse. KOMBIT gennemfører en række fælleskommunale udbud. Samtidig afsøger regeringen mulighederne for regelforenklinger og anvendelse af objektive kriterier, som gør det lettere at digitalisere," siger Margrethe Vestager.

NemID og obligatorisk digital post er eksempler på fællesoffentligt samarbejde, hvor digitaliseringen er blevet landsdækkende. Udbetaling DK er et andet eksempel på en fælles landsdækkende it-løsning, som nu udfører udbetalingen af en række ydelser til borgerne, som folkepension, førtidspension, og boligstøtte fordi det er mere effektivt og sikrer større ensartethed og sammenhæng.

Grundlæggende uenighed mellem open source kunder og it-leverandører

Der er grundlæggende uenighed mellem open source-kunder i det brugerklubejede SBSYS og de private it-leverandørers interesseorganisation DI ITEK. Uenigheden drejer sig i bund og grund om vidt forskellige forretningsmodeller.

It-leverandørernes interesseorganisation, DI ITEK, skyder nu med skarpt mod et af de fælleskommunale it- fyrtårne, det brugerklubejede ESDH-fællesskab SBSYS. Det har nu sat en debat i gang mellem direktøren for DI ITEK Tom Togsverd og formand for Brugerklubben SBSYS Jesper Thyrring Møller om de vidt forskellige forretningsmodeller. I virkeligheden afslører debatten, at der eksisterer en grundlæggende uenighed mellem de private it-leverandører og open source-kunderne i det offentlige.

Kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller, Hedensted Kommune, som er formand for Brugerklubben SBSYS, afviser kritikken fra it-leverandørernes interesseorganisation DI ITEK af, at brugerklubbens forretningsmodel er konkurrencevidende og at selve konstruktionen hviler på et forkert grundlag.

"Alt er perfekt. Loven er overholdt til punkt og prikke. Som formand for Brugerklubben SBSYS kan jeg garantere, at vi følger reglerne," siger Jesper Thyrring Møller.

It-leverandørerne ser det offentlige som en forretning, hvor de kan tjene penge, og anvendelsen af open source i det offentlige presser den forretningsmodel. Kommunerne, som indkøbere, vil gerne have mere it for pengene, og en funktionalitet i deres it-systemer, der svarer til deres behov. Derfor vil de gerne eje specifikationerne og dele viden om anvendelsen af software uden at leverandøren skal diktere præmisserne for det.

Det er præcis i dette krydsfelt, at kombattanterne mødes med hver deres argumenter. Open source modellen kontra de softwareprodukter, hvor der betales for brug af licenser. Direktør Tom Togsverd, DI ITEK erkender, at open source-forretningsmodellen i SBSYS presser DI ITEK's medlemmer økonomisk.

Konkurrenceforvidende

I Tom Togsverds kritik hedder det: "Konstruktionen indebærer, at der ved anskaffelse af SBSYS system kan undgås udbud, hvorimod anskaffelse af andre systemer indebærer et udbud. Det er konkurrenceforvidende."

Det er Jesper Thyrring Møller ikke enig i.

"Det er ikke konkurrenceforvidende. SBSYS forretningsmodel bygger på, at kommuner deler viden, at opnåede erfaringer stilles til rådighed for andre kommuner. Det er en forretningsmodel, der er grundlæggende forskellig fra de private leverandører, som sælger et bestemt produkt, der ikke kan deles med andre. Men SBSYS forretningsmodel er ikke konkurrenceforvidende. Vi har i vores udbud opstillet saglige kriterier. Det er nu en gang sådan, at den myndighed, der går i udbud, bestemmer kriterierne for udbuddet. Kriterier som økonomi, leveringssikkerhed, fleksibilitet mv. Alt er foregået efter bogen. Derfor er jeg uenig i kritikken."

Ifølge Tom Togsverd er det omtalte EU-udbud fra 2011 et vedligeholdelsesudbud. Udbuddet har fået kommuner til at bakke op om brugerklubben, så fællesskabet nu omfatter mere end 90 kommuner og myndigheder. Mere end 70 kommuner har efter udbuddet givet en option på medlemskab i Brugerklubben SBSYS. Det er dem, som Tom Togsverd nu angriber. Han mener ikke, de har løftet deres udbudspflicht.

"Det er et udbudsretligt problem, at nye kommuner og ordregivere kan komme med på løsningen uden selv at gå i udbud med henvisning til, at der er tale om en "open source gave" fra SBSYS-klubben," siger Tom Togsverd. Han har skrevet indlægget på side 12 i Kit-Magasinet.

"Det er korrekt, at der er tale om en "open source gave". Men det er en gave til borgere og kommuner. Ikke en gave til leverandørerne. Men det er ikke et "udbudsretligt problem". Den ydelse SBSYS har købt, har været i udbud og alle juridiske samarbejdspartnere, Klagenævnet for Udbud, og erhvervs- og vækstministeren har fået forelagt det og vurderet konstruktionen, og nikked ja.

Så der er ikke noget udbudsretligt problem. Hvad lovgiver så vælger at gøre til gældende lov, vil vi både nu og i fremtiden naturligvis altid rette os efter. Men at påstå, at vi ikke følger reglerne, er grundlæggende forkert," siger Jesper Thyrring Møller.

Heller ikke her er Tom Togsverd enig med Jesper Thyrring Møller.

"SBSYS udlægger afgørelsen fra Klagenævnet for Udbud som en blåstempling af deres forretningsmodel. Det er det ikke. Dét klagenævnet udelukkende tager stilling til er, om det nye udbud om vedligeholdelse af SBSYS er foregået efter bogen. Klagenævnet tager ikke stilling til forretningsmodellen i SBSYS og klagenævnet tager heller ikke stilling til, hvorvidt de 70 myndigheder og kommuner, som har givet option om tilmelding til Brugerklubben SBSYS efter udbuddet, har løftet deres udbudspflicht. Det mener jeg ikke, de har," siger Tom Togsverd.

Sagen er ikke død

Direktør Tom Togsverd, DI ITEK, siger til Kit-Magasinet, at sagen om SBSYS på ingen måde er død. At Fujitsu, som har klaget til Konkurrencestyrelsen, har droppet sagen, betyder ikke, at DI ITEK lader den falde. "Det er den ganske enkelt for principiel til," siger Tom Togsverd.

Lige nu er DI ITEK i gang med at skrive til 70 kommuner og myndigheder for at få dem til at overveje eller genoverveje, hvorvidt de mener, de har løftet udbudspflichten ved at give en option på medlemskab til Brugerklubben SBSYS. Tom Togsverd forfølger det synspunkt, at så snart et udbud overskrider beløbsgrænsen for et EU-udbud, så kan man ikke dele det op i bidder, svarende til antallet af medlemmer, for at komme udenom udbuddet.

"De er udbudsretligt hoppet over hegnet, og det vil vi skrive til dem, og så håber vi, at de tager henvendelsen alvorligt," siger han.

”

Det er et udbudsretligt problem, at nye kommuner og ordregivere kan komme med på løsningen uden selv at gå i udbud med henvisning til, at der er tale om en "open source gave" fra SBSYS-klubben.

Tom Togsverd.

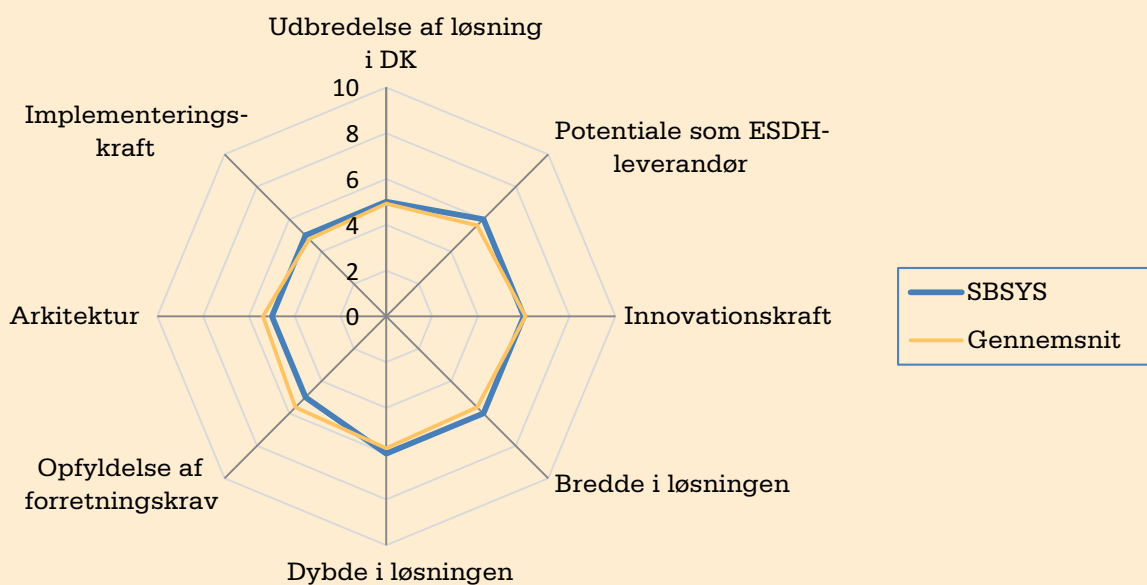
Tom Togsverd skriver også at SBSYS i funktionalitet er under gennemsnit og økonomisk ligger over. En sammenligning af businesscase vedrørende SBSYS-løsningen og private leverandørers løsning viser, at SBSYS for rigtig mange organisationer, er dyrere end hvis opgaven havde været sendt i udbud. En sammenligning af en kommunal businesscase og den alternative, private løsning viser, at valget af SBSYS i en periode på fire år er 2,5 mio. kr. dyrere end det private, konkurrenceudsatte alternativ ville have været.

Jesper Thyrring Møller: "Det er grebet ud af luften. Det kan jeg ikke genkende. I dag er vi 18 offentlige kunder, der bruger SBSYS. Og argumentet for at skifte den private leverandør ud med SBSYS er enslydende det økonomiske. De siger samstemmende, at deres omkostninger er reduceret," siger Jesper Thyrring Møller. ■

Alt er perfekt. Loven er overholdt til punkt og prikke. Som formand for Brugerklubben SBSYS kan jeg garantere, at vi følger reglerne.

Jesper Thyrring Møller.

I direktør Tom Togsverds indlæg om SBSYS skriver han følgende:

"Uafhængige analyser viser endvidere, at den tilbudte funktionalitets kvalitet er under markedsniveau, og i en række tilfælde er det også til højere omkostninger for kommunen."

En af de uafhængige analyser, Devoteams ESDH-rapport 2011, gennemgår 13 leverandørers ESDH-løsninger, hvor SBSYS er en af dem. Men der er ikke noget, som ud fra denne rapport kan tages til indtægt for funktionalitet under markedsniveau eller at løsningen skulle være dyrere. Rapporten viser, at SBSYS ligger så tæt på gennemsnittet inden for samtlige otte parametre, som rapporten bygger på.

Devoteam har sendt rapporten til gennemsyn hos Kit-Magasinet, men har ikke ønsket at deltage i denne debat.

OPGRADÉR TIL DUSTIN.

**490 DEDIKEREDE
IT-EKSPERTER**

Hvert år leverer Dustin it-udstyr og -løsninger til tusindvis af offentlige institutioner og virksomheder. Det har vi gjort med fokus på optimalt udbytte for vores kunder i mere end 27 år. Måske kan du også få glæde af at opgradere til Dustin?

Alt hvad du behøver hos én leverandør

Som kunde hos Dustin får du adgang til vores særlige offentlige salgsafdeling:

- **Personlig kontaktperson**, der er specialist i it til den offentlige sektor
- **Gratis adgang til certificerede specialister** inden for hardware, software m.m.
- **Elektronisk fakturering** med håndtering af flere EAN-numre pr. indkøbskonto
- **Mere end 200.000 it-produkter** fordelt på mere end 900 varemærker. Hurtigt og sikkert leveret fra eget lager.
- **Dustin.dk** - Nordens førende e-handelsportal for it-produkter
- **Finansiering** og leasing

FM og SKI godkendt

Dustin er FM forhandler for HP på servere & storage, Dell på servere, samt Fujitsu på pc, SKI leverandør på 02.04 Computere og SKI forhandler på følgende aftaler:

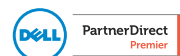
- **02.02** Computere, standardarbejdspladser og 250 stk. (Lenovo og Dell)
- **02.03** Server & Storage (HP, Dell, Fujitsu)
- **02.04** Computere (leverandør)
- **02.06** Kommunikationsudstyr og -løsninger, netværksudstyr (HP)
- **50.41** Computere (Dell)

2012 **GOLD**

Specialist

Microsoft
GOLD CERTIFIED
Partner

LÆS MERE PÅ **DUSTIN.DK** ELLER RING **8743 9882**, SÅ HJÆLPER VI DIG MED AT FINDE DEN LØSNING, DER PASSER NETOP TIL DIN VIRKSOMHED.

Dustin

Samarbejde med private leverandører giver værdi for borgere og kommuner

Det danske kommunale ESDH-marked er et modent og vel-fungerende marked, med flere leverandører og stor konkurrence. Ingen leverandører har mere end 50 procent markedsandel og der sker en løbende udvidelse af funktionalitet samtidig med, at nye leverandører entrerer markedet.

Til trods for den sunde markedssituation, har en gruppe kommuner etableret en brugerklub, SBSYS, som udbyder ESDH-funktionalitet. Brugerklubbens etablering af et ESDH-tilbud er sket uden et udbud. Uafhængige analyser viser endvidere, at den tilbudte funktionalitets kvalitet er under markedsniveau, og i en række tilfælde er det også til højere omkostning for kommunen. Konstruktionen indebærer, at der ved anskaffelse af SBSYS's system kan undgås udbud, hvorimod anskaffelse af andre systemer indebærer et udbud. Det er konkurrenceforvridende.

Etableringen af SBSYS systemlandskab er sket uden udbud
Brugerklubben SBSYS' systemanskaffelse har ikke været i udbud. Anskaffelsen er sket ved brug af leverandøren Ditmer. Et erfaringsbaseret estimat peger på et to-cifret millionbeløb for denne etablering.

En videreudvikling af SBSYS-platformen har været i udbud. Det

har dog ikke været muligt at byde ind med eksisterende ESDH-løsninger på denne opgave og dermed er der ikke foretaget en benchmark af opgaveløsningen. Kommuner, der vælger at indtræde i SBSYS-brugerklubben, har dermed ikke fået konkurrenceudsat ESDH-opgaven i forhold til det gængse ESDH-marked.

Opgaven om at videreudvikle platformen blev vundet af Ditmer, på trods af, at Ditmers priser på kerneydelser lå betragtelig over en anden etableret privat udbyders priser. Den private udbyder har klaget til Klagenævnet for Udbud, men grundet Klagenævnets beslutning om, at klagen ikke ville få opsættende virkning, er klagen trukket tilbage, og brugerklubben kører videre med Ditmer.

I forbindelse med implementering af systemet hos de kommuner, der har valgt SBSYS, sælger Ditmer desuden ydelser, som ikke har været i udbud. Disse ydelser løber også op i en betragtelig størrelse. Indsigt i materiale fra en kommune bekræfter, at Ditmer får adgang til ydelser og relaterede produkter for over 2 mio. kr. i forbindelse med kundens implementering af SBSYS. Ydelser og produkter, der ikke har været i udbud.

Det er et udbudsretligt problem, at nye kommuner og ordregivere kan komme med på løsningen uden at gå i udbud med henvisning til, at der er tale om en "open source gave" fra

Det er et udbudsretligt problem, at nye kommuner og ordregivere kan komme med på løsningen uden at gå i udbud.

Tom Togsverd DI-ITEK

SBSYS-klubben. Det er jo ikke en "gratis gave", idet de nye kommuner betaler en afgift til videreudvikling af løsningen. En afgift som minder om en licensafgift. De kommuner, der kommer på SBSYS-systemet tester slet ikke markedet – de godtager blot den løsning, som SBSYS har udviklet.

Flere kommuner tror fejlagtigt, at SBSYS er billigere

En sammenligning af SBSYS businesscasen med private leverandørers løsning viser, at SBSYS-løsningen, for rigtig mange organisationer, er dyrere end hvis opgaven havde været sendt i udbud. En sammenligning af en kommunal businesscase og den alternative, private løsning viser, at valget af SBSYS-løsningen i en periode på fire år er 2,5 mio. kr. dyrere end det private, konkurrenceudsatte alternativ ville have været.

Konsulentvirksomheden Devoteam har foretaget en kvalitativ

vurdering af ESDH-løsningerne på markedet, herunder SBSYS-løsningen. Vurderingen viser, at SBSYS-løsningen på flere punkter ligger på gennemsnittet eller under, hvad der ellers eksisterer i markedet.

Er det den mest effektive og innovative måde at bruge borgernes penge på? Der er jo ikke noget innovation i at udvikle noget, som eksisterer i forvejen.

Kommunerne bør i stedet gå i dialog med det private marked gennem et åbent udbud af deres ESDH-løsninger. Det er samarbejdet med de private leverandører, som giver den bedste kvalitet til den laveste pris til gavn for borgerne og kommunerne.

Torsdag den 25. april 2013
Kl. 9.00 – 16.00

Radisson Blu Falconer Hotel & Conference Center

Falkoner Allé 9
2000 Frederiksberg

Deltagelse er gratis

Se program og tilmeld dig på:
di.dk/techtalks

—o KONFERENCE

Sammen skaber vi værdi med teknologi

Digital teknologi er et vigtigt redskab i den moderne offentlige sektor. Dansk Industri inviterer dig til debat om, hvordan vi kan bruge teknologien endnu bedre i den offentlige sektor til at skabe værdi for hele Danmark.

På konferencen sætter vi fokus på:

- o Hvordan bliver det digitale potentiale til virkelighed?
- o Hvordan kan digitale løsninger gøre borgere og virksomheder mere selvhjulpne?
- o Hvordan kan digitale sundhedsydelser gøre os mere raske?
- o Hvordan beskytter vi de offentlige virksomheder mod hacker-angreb?

Karsten Dybvad
Adm. direktør
Dansk Industri

Bjarne Corydon
Finansminister

Margrethe Vestager
Økonomi- og
indenrigsminister

Bent Hansen
Formand
Danske Regioner

Erik Nielsen
Formand
KL

Open source er en gråzone

Lige nu kører en debat mellem de offentlige beslutningstagere, der køber software efter open source principper, og så de private leverandører, som leverer softwareløsninger og oplever at deres licensbaserede forretningsmodel bliver sat under pres. Det er ikke småpenge uenigheden handler om. Den offentlige sektor køber software og serviceydelser for op til 5 mia. kr. om året. Forretningsarkitekt Erik Helweg-Larsen, KL, mener, at open source er en gråzone, der kalder på en politisk afklaring.

Problemstillingen om ejerskabet til specifikationer af software og ejerskabet til selve kildekoden har sat en debat i gang mellem de it-beslutningstagere i det offentlige, der vælger open source løsninger og de it-leverandører, der leverer softwareprodukter. Forretningsarkitekt Erik Helweg-Larsen, KL, mener, open source er en gråzone. "Det er ikke sort/hvidt," siger han.

Han ønsker ikke at blande sig i den konkrete debat mellem DI ITEK og Brugerklubben SBSYS.

"Det er et dilemma. Vores målsætning om at få mere og bedre it for pengene i den offentlige sektor er alle enige om. Men vi er også nødt til at udvikle forretningsmodeller, der er attraktive for leverandørerne. Ellers har det offentlige ikke gode leverandører at trække på, og så kan man ikke få it-løsninger i en tilstrækkelig kvalitet, og så er man lige vidt," siger Erik Helweg-Larsen.

Det er hvad konflikten går ud på, og det har nu skudt debatten i gang mellem de to interessenter. Det offentlige vil gerne købe fælles ind og bagefter kunne dele viden. Her flugter open source godt med partnerskaber og efterfølgende at stille viden til rådigh-

hed for andre. På den anden side befinder de private producenter sig. De leverer produkter, som opfylder kravspecifikationer, men hvor leverandøren ejer softwaren og den opnåede forretningsviden og kan sælge den igen og igen til nye indkøbere.

Forskellige typer forretningsmodeller

Det er den gråzone mellem de to forskellige typer forretningsmodeller, der nu kommer frem i lyset. Men der er også nuancer. Ifølge Erik Helweg-Larsen er der i hvert fald to varianter inden for open Source. En variant er, når bestilleren ejer kravspecifikationen og køber koden, hvorefter den indkøbte kode stilles til rådighed for et open source fællesskab, der kan anvende løsningen licensfrit.

"Det er jo uhyre attraktivt for det offentlige at købe ind på den måde, og ved at stille kildekoden til rådighed for andre, vil det også være attraktivt for mange små og mellemstore softwarehuse at gå ind og udvikle løsninger, der bygger videre på den licensfri kildekode. Det er så det, de eksisterende leverandører med rette spørger ind til. Hvordan skal de tjene penge, når de ikke længere ejer koden? Nu vil de kun kunne tjene penge på selve softwarearbejdet og ikke på licenserne," siger Erik Helweg-Larsen.

En anden variant er, hvor en brugerklub eller en kommunen ejer kravspecifikationen og ejer kildekoden. Men kildekoden stilles ikke til rådighed for et open source fællesskab. Eksempelvis i SBSYS' tilfælde eksempelvis kan medlemmer af brugerklubben få et ejerskab af løsningen og betale en afgift efter antallet af indbyggere i kommunen. Brugerklubben gennemfører udbud på

”

Der er ingen tvivl om, at kommunerne vil eje specifikationerne

Erik Helweg-Larsen

medlemmernes vegne om vedligeholdelse og udvikling, hvor leverandører hyder ind på serviceydelsen. Det er således en udviklingsopgave, der sendes i udbud og ikke et indkøb af et bestemt produkt. Og udbuddet kan så gentages ved at betale en eventuel merudgift, men der betales ikke for softwarelicenser, som det kendes fra produktsoftware.

"Kommunen eller brugerklubben ejer softwaren og alle leverandører har mulighed for at kunne deltage i et udbud. Tankegangen bag open source er, at løsningen ikke kommer kommerialiseres, men gennem deling og videreudvikling at tilføje yderligere funktionalitet," siger Erik Helweg-Larsen.

Der er ifølge Erik Helweg-Larsen forskel på om Brugerklubben administrerer eller ejer kildekoden. Men han opfatter under alle omstændigheder open source som en gråzone, der mangler en politisk afklaring. Det udfordrer de eksisterende forretningsmodeller, som de klassiske leverandører bruger, hvor de ejer alle rettigheder til softwaren.

Open source historie

I 2006 vedtog Folketinget anvendelse af open source gennem lov B103. Formuleringen "bør anvende" er ikke tilstrækkelig. I juni 2006 i forbindelse med vedtagelsen af B103 spurgte Kit@ sine medlemmer om, hvorvidt open source indgik i deres fremtidige it-strategi. Blot 18 procent svarede dengang ja til dette.

I marts 2012 spurgte Kommunaludvalget i folketinget finansminister Bjarne Corydon (S) om hans overvejelser om anvendelse af open source software. "Det giver myndigheder en række andre muligheder end konventionelt software – eksempelvis at det ikke koster noget at bruge softwaren, samt at den må ændres. Disse muligheder bør naturligvis udnyttes, hver gang det giver værdi," sagde Bjarne Corydon.

Erik Helweg-Larsen: "Der mangler yderligere afklaring. Dilemmaet er, hvis vi truer leverandørernes muligheder for at tjene penge, så vil kommunerne få det rigtig skidt. Der er ingen tvivl om, at kommunerne vil eje specifikationerne – den forretningsmæssige beskrivelse af processer og funktionalitet. Men jeg synes vi mangler at tackle det med ejerskabet til kildekoden på en ordentlig måde til gavn for begge parter. Der mangler en politisk fortolkning," siger Erik Helweg-Larsen.

Erik Helweg-Larsen ser gerne dilemmaet med open source løst gennem nye typer samarbejdsformer som eksempelvis OPP.

Kommunerne tager ejerskab for digitale løsninger

Der er grøde i det kommunale samarbejde om digitale løsninger. Kommunerne samles i stigende grad i forskellige typer fællesskaber, hvor de insisterer på at være medskabere af løsningerne og ikke blot aftagere af licenseret software. Gevinsterne er løsninger, der bedre matcher behovene, og besparelser på budgetterne.

OS2 hjemmesidefællesskabet, SBSYS og CPR Broker er blot nogle af eksemplerne på de løsninger og samarbejds- og forretningsmodeller, som i øjeblikket er ved at vende op og ned på de traditionelle modeller for udvikling og ejerskab af digitale løsninger i det offentlige.

Jens Kjellerup, digitaliseringschef i Lyngby-Taarbæk Kommune, peger på den grundlæggende problemstilling, der i øjeblikket bevirker, at kommunerne er i færd med at redefinere deres rolle i forhold til udviklingen af digitale løsninger.

"Hvorfor er det, at vi skal bruge enorme ressourcer på at beskrive vores digitale forretningsbehov, gå i udbud med dem for så at købe et system, som vi ikke ejer de intellektuelle rettigheder til? Hvorfor er det, at vi gang på gang forærer leverandørerne al vores forretningsmæssige viden for at købe den tilbage i digital form for tid og evighed uden at have rettigheder til den?"

Økonomisk vil der ifølge Jens Kjellerup være store gevinster at hente ved at frigøre sig fra den traditionelle licensmodel og basere løsningerne på open source-komponenter, men lige så vigtigt er muligheden for at skabe de rigtige løsninger ved at kommunerne i langt højere grad tager ejerskab til løsningerne.

"Frem for at vi bare er forbrugere af it-løsninger, så skal vi være brugere og medskabere af løsningerne. Vi skal ikke være udviklere, men vi skal i langt højere grad være med til at sætte dagsordenen for det, vi har behov for. Det er jo os, der kender de kommunale forretningsområder bedst, så det giver ingen mening at lade leverandørerne bestemme, hvad vi har behov for," siger han.

Barriererne skal sænkes

Specielt på området for kommunale hjemmesider er der fuld gang i fællesskaberne omkring open source-løsninger. Det offentlige hjemmesidefællesskab OS2 tæller således i dag 18 kommuner. OS2web-løsningen er udviklet ved hjælp af open source-CMS'et Drupal, og både selve kernen og de implementerede løsninger er frit tilgængelige for medlemmerne af OS2 fællesskabet under en GNU General Public License.

"Det er helt afgørende, at kommunerne tager ansvar for de digitale løsninger, så vi frit kan sammensætte og styrke løsningerne. Ved at anvende open source kan vi få sænket de innovationsmæssige og økonomiske barrierer og give mulighed for umiddelbart og for få penge at bygge videre på de gode idéer, der opstår i de

forskellige fællesskaber," siger Jens Kjellerup.

Plads til de kommercielle leverandører

Der er ingen tvivl om, at initiativer som OS2 og SBSYS udfordrer den traditionelle licensmodel, som stadig er dominerende i det offentlige it-landskab. Får de nye forretnings- og samarbejdsmodeller baseret på open source – eller shared source som i tilfældet SBSYS – for alvor vind i sejlene, vil markedet for de kommercielle leverandører ændre sig markant. Jens Kjellerup er dog ikke bekymret for eventuelle uheldige konsekvenser.

"Der vil stadig være plads til de kommercielle leverandører, men fokus vil skifte fra licenser til services. Ved at gå open source vejen vil vi rent faktisk åbne et stort marked for udvikling og tilpasning. Og så må vi jo ikke glemme, at de kommunale budgetter jo ikke får tilført flere midler, så det kommunale marked er jo endeligt," siger han og fortsætter:

"Det er bedre for alle parter, at kommunerne investerer 2 mio. kr. til udvikling og implementering af en open source-løsning frem for at betale 3 mio. kr. for en løsning, hvor 1 mio. går til udviklingstimer og andre 2 mio. går til kolde, uproduktive licenser."

” Det er helt afgørende, at kommunerne tager ansvar for de digitale løsninger, så vi frit kan sammensætte og styrke løsningerne.

Jens Kjellerup

Ministerium lancerer gratis startpakke til hjemmesider

Økonomi- og Indenrigsministeriet har nyligt lanceret Go Basic, der er en gratis startpakke til udvikling af hjemmesider. Pakken er frit tilgængelig for alle offentlige institutioner, og den første kommune er på vej.

Go Basic er en modulopbygget løsning baseret på open source-CMS'et Umbraco, som offentlige myndigheder frit kan downloade og benytte til at bygge billige og brugervenlige hjemmesider med. Lige nu er projektet i høj grad drevet af Økonomi- og Indenrigsministeriet, men projektets tovholder, specialkonsulent Rasmus Rudolf, ser gerne, at det med tiden vil blive bredt mere ud.

"Vi har fået en masse inspiration og input fra OS2-netværket, og det er helt klart vores ambition, at satsen knækker løsningen," fortæller han.

Ud over en målsætning om at gøre det billigere for offentlige myndigheder at bygge hjemmesider, har projektet også en mere overordnet målsætning.

"Vi vil gerne fremme samarbejdet mellem forskellige offentlige myndigheder, så vi kan blive bedre til at lære af hinanden og inspirere hinanden. Derudover vil vi gerne undersøge de muligheder, der ligger i at have rettighederne til softwaren, så man kan give løsningerne til kollegerne i det offentlige. Så ud over at vi konkret håber at se flere hjemmesider af høj kvalitet, så er projektet også en del af et større holdningsskifte," siger Rasmus Rudolf.

Rettigheder gennem en MIT-licens

Netop muligheden for frit at kunne udvikle og dele løsningerne mellem offentlige institutioner er centralt inden for de samarbejder, der i øjeblikket skyder op omkring open source-løsninger. Kernen i Go Basic er open source og kan frit anvendes, videreudvikles og deles. Ejeskabet til den udvikling, de enkelte institutioner har brug for at få foretaget af en ekstern leverandør, reguleres i kontrakten med leverandøren.

"Vi opfordrer brugerne af Go Basic-løsningen til i kontrakten med udviklingsvirksomheden at få skrevet ind, at udviklingen oven på kernen sker i henhold til en MIT-licens. Det betyder, at institutionen efterfølgende har alle rettigheder til løsningen. Men hvis institutionen foretrækker at lade leverandøren få rettighederne til udviklingen oven på kernen – for eksempel mod en lavere pris – så kan de vælge at gøre det," fortæller Rasmus Rudolf.

Første kommune på vej

Go Basic er udviklet af LinqIt baseret på forholdsvis brede kravspecifikationer udarbejdet af Rasmus Rudolf. Han har i løbet af det agile udviklingsforløb blandt andet fået input via dialogmøder, hvor der også har været kommunale repræsentanter til stede. På nuværende tidspunkt er der ingen kommuner blandt brugerne af Go Basic, men Rasmus Rudolf fortæller, at den første er på vej. Han kan generelt fortælle om stor interesse for løsningen, som i

øjeblikket kan hentes fra Økonomi- og Indenrigsministeriets Go Basic-hjemmeside.

"I første omgang har det handlet om at få løsningen lanceret og finde ud af interessen for den. Derefter er det selvfølgelig vigtigt at få taget stilling til governance spørgsmål samt mere praktiske problemstillinger om vi eventuelt skal lægge løsningen ud på Softwarebørsen," fortæller Rasmus Rudolf.

De kommercielle leverandører

Rasmus Rudolf er ikke bekymret for, at initiativer som Go Basic risikerer at ødelægge markedet for de kommercielle leverandører.

"At være bekymret for at ødelægge et kommercielt marked er grundlæggende en helt forkert måde at anskue tingene på. Dels vil det altid være nødvendigt at tilpasse open source-løsningerne til de konkrete forretningsbehov, dels udvikler teknologien og behovene sig hele tiden, og der har vi brug for at de tjenester, som de private aktører kan tilbyde," siger han.

”

Det er helt klart vores ambition, at der over tid skal vokse et community frem omkring løsningen

Rasmus Rudolf,
Økonomi- og
Indenrigsministeriet

FAKTA - Go Basic

- Modulopbygget hjemmesideplatform udviklet i .NET af LinqIt baseret på open source CMS'et Umbraco
- Indeholder de grundlæggende moduler til offentlige informationshjemmesider
- Lanceret 28. februar 2013
- Økonomi- og Indenrigsministeriet driver projektet og stiller løsningen gratis til rådighed for andre offentlige myndigheder
- Yderligere information og download på www.gobasic.dk

Udviklingen presser kommunerne til øget samarbejde

Der er nok behov for en kommunalreform Version 2.0, der kan sammenlægge især de mindre kommuner til endnu større og bæredygtige enheder. Ikke mindst for at sikre den digitale udvikling i Danmark. Efter godt syv år med den nuværende kommunalreform, ser det ud til, at Danmark bliver delt, samtidig med at vi har hårdt brug for det kommunale fællesskab omkring standarder, indkøb, udvikling af nye it-løsninger, drift og support.

Danmark er ved at blive delt op – skåret over på tværs. Der er kommuner, der vokser, og der er kommuner, som skrumper. Der er overskudskommuner og underskudskommuner. Kommunalreformen i 2006 bød på 66 fusioner, men mange af fusionerne lider i dag – blot syv år efter reformens ikrafttræden - af mangel på volumen, ressourcer, kompetencer og ikke mindst økonomiske muskler. Det er nødvendige ingredienser for at it kan supportere organisationer og omsætte det til mere værdi. Da det forleden kom frem, at kassebeholdningerne bugner i landets kommuner, er det vigtigt at gøre opmærksom på, at det kun er i halvdelen af kommunerne, måske endnu færre, at der er vækst og at der kan samles sammen. Resten har store problemer med bare at få enderne til at nå sammen.

Befolkningen flytter sammen i de større byer. Det sker ikke kun i Danmark. Det sker over alt. København og Århus vokser hastigt, hvilket stiller krav om udbygning af boliger og erhvervsområder og infrastruktur. Kommunerne skal følge med til at udbygge skoler

og daginstitutioner, veje og kollektiv trafik. I Københavns kommune bor der mere end 300 gange så mange som på Læsø. Mange andre kommuner stagnerer eller har direkte nedgang i antallet af lokale borgere. Her nedlægges der skoler og institutioner – og måske samtidig bygges der nye plejehjem. Der er så markante demografiske udfordringer, at vores samfund og ikke mindst vores teknologi skal understøtte den for at bevare velfærden. Vi har set lignende udvikling tidligere i Danmarkshistorien. Dengang befolkningen vandrede fra land til by før industrialiseringen. Men nu er der så få indbyggere tilbage i landdistrikter, at det er vanskeligt at se et perspektiv for fremtiden, og de gode spørgsmål er: I hvilket omfang kan teknologien være med til at vende udviklingen? Og hvordan kan vi som kommunale it-chefer spille en aktiv rolle? Vil virksomheder flytte ud i landdistrikter, hvis der er fiberbredbånd og motorveje? Og er det en god investering for samfundet? Eller skal vi blot vende det blinde øje til og overlade det til markeds kræfterne?

Store forskelle på it-løsninger

Når vi taler it er der store forskelle på it-løsninger til de store kommuner og til de mindre kommuner. Det gælder områder som ledelsesinformation (LIS), digitale parkometre, trafikregulering og byplanlægning.

Regeringen stiller krav om, at kommunerne benytter digitalisering som middel til effektivisering og øgede besparelser. Allerede i

Danmark er ved at blive delt op – skåret over på tværs. Der er kommuner, der vokser, og der er kommuner, som skrumper.

2015 skal der effektiviseres for mere end 1 mia. kr. om året. Som bekendt er der fællesoffentlige digitaliseringsstrategier og flere digitaliseringsbølger, der skyller ind over landet. Der er øget behov for at udvikle nye fælles løsninger, som kan anvendes af samtlige kommuner. Det gælder inden for økonomi- og lønsystemer, en række selvbetjeningsløsninger som flytning, kørekort og pas. Her spiller KOMBIT en væsentlig rolle med at få udviklet fælles løsninger.

En del kommunale opgaver flyttes til Udbetaling Danmark (UDK), der fremover varetager opgaver i relation til udbetaling af pension, førtidspension, boligstøtte, barseldagpenge og familieydelse. I dag er det KMD, der har monopol på it-løsninger på disse områder. KOMBIT er optaget af at bryde monoopolet og udvikle nye løsninger. På sigt vil der givetvis flyttes flere rutineopgaver fra kommunerne til UDK.

I dag er det i praksis ikke muligt for en mindre kommune at leve op til alle de krav, der stilles til en moderne it-løsning. Derfor ser man, at en række mindre kommuner, der blev fusioneret ved Kommunalreformen begynder at danne fælles it-drifts- og supportcentre. Efter samme model, som man tidligere har gjort med brandvæsener og vandforsyninger. Sådanne centre bliver først rationelle, når der er gennemført en vis ensretning af it-løsninger. Det vil tage sin tid. Og på sigt må man forvente yderligere konsolidering og eventuelt privatisering af driftscentrene. Eller at de forsvinder op i "skyen". En del kommuner danner frivillige indkøbsfællesskaber ikke mindst for it-udstyr, licenser og telefoni. De tider er forbi, hvor én kommune selv udvikler systemer. På softwareområdet findes i dag SBSYS (ESDH), ØSindsigt (økonomi) og

OS2web (drupal-hjemmesider), som er eksempler på kommunale brugerklubber, der i fællesskab ejer og driver udvikling af it-løsninger. SBSYS møder modstand fra private it-leverandører, som mener, at der er tale unfair konkurrence. Hvad med de nye fælles kommunale it-driftscentre? En sådan opgave kan også løftes af private it-virksomheder.

Ærgerligt at kommunerne ikke ejer KMD

For at løfte digitaliseringen i den kommunale sektor bliver det bydende nødvendigt med mere fællesskab omkring standardisering, indkøb, udvikling af nye IT-løsninger, drift og support. Det er rigtig ærgerligt, at KMD ikke længere ejes af kommunerne. Det vil tage årevis før KL og KOMBIT, kommer i nærheden af noget med tilsvarende styrke og gennemslagskraft, som den KMD har haft. KMD har også samtidigt haft et indgående kendskab til forretningen – ikke mindst lovgivningen i den kommunale verden. KMD har dog haft en monopolagtig position, som langt fra har været hensigtsmæssig.

Men både delingen af landet i mindre og større kommuner, og de it-mæssige forskelligheder, tegner et nyt perspektiv for det kommunale fællesskab. Vi må erkende, at KMD er solgt, så vi er nødt til i fællesskab at tage et ejerskab og et medansvar for it-udviklingen. Det er ikke nogen nem sag, eftersom der bygges på frivilligt samarbejde, hvor den kommunale selvstændighed nogle gange hindrer den fremdrift og tilslutning.

Men udviklingen vil presse kommunerne til øget samarbejde. ■

Sidste år mødte næsten 400 eksperter, beslutningstagere og interesserede op til Velfærdsteknologi '12, hvor der for alvor blev talt velfærdsteknologi i et kommunalt perspektiv.

Vær med til at debattere og evaluere en af landets og nutidens største udfordringer, når COK igen i år inviterer til konferencen Velfærdsteknologi '13.

Program for dagen – fokus på:

- Regeringens visioner for velfærdsteknologi v/ økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager
- Hvordan kan man teknologisk imødekomme nybakte mødres behov i hjemmet? v/ cand.cur. og ph.d.-studerende Dorthe Boe Danbjørg, Syddansk Universitet
- Det virtuelle hospital – Hvordan kan kroniske patienter behandles nemt, billigt og bedre i hjemmet via internettet?
- Hvordan kan man anvende QR-koder til at afhjælpe problemer i forbindelse med hukommelsesbesvær? v/ Flemming Paasch, Fagcenter for Autisme og ADHD
- Leverandørperspektivet – Hvilke muligheder ser producenterne i handicapområdet?
- Borgerperspektivet – Hvad synes Fru Hansen om at få elektroniske dimser ind i hjemmet?

Hvor og hvornår?

Torsdag den 6. juni 2013, kl. 8.00-16.30 i Odense Congress Center.

Pris

Prisen er 2.995 kr. ekskl. moms pr. deltager. Early bird på 2.500 kr. frem til og med den 5. maj.

KONFERENCE

VELFÆRDS-TEKNOLOGI '13

Torsdag den 6. juni 2013, kl. 8.00-16.30

Tilmeld dig og find mere info på www.cok.dk/velfaerd13

Læs mere om COKs øvrige aktiviteter på velfærdsteknologiområdet på www.cok.dk/vft

Service Desk i Varde eliminerer kald om passwords

Efter at Varde Kommune har implementeret Fastpass Password Manager har Service Desk reduceret antallet af opkald, der handler om problemer med passwords, med over 80 procent på bare fire måneder. Denne reduktion fjerner en "trivial" opgave, ifølge Service Desk chef Lea Dragsbæk, Varde Kommune.

Varde Kommune har på fire måneder reduceret mængden af kald til Service Desk om passwords med over 80 procent.

Brugerne af it-systemer i danske kommuner har ofte flere passwords at huske på. Både til AD og til KMD-systemer og øvrige indkøbte løsninger. Derfor handler op til hvert femte opkald fra brugerne til Service Desk i Varde Kommune om problemer med passwords. At brugerne har glemt sin adgangskode eller at systemet automatisk har udstedt et nyt password, siden brugeren har været på systemet, og derfor ikke har været opmærksom på, at der er kommet et nyt password.

I oktober måned 2012 fik Varde Kommune implementeret Fastpass Password Manager for at reducere antallet af kald til Service Desk vedrørende passwords. Og det har på blot fire måneder medført synlige resultater. Fra 137 månedlige kald i september 2012 til 22 kald i januar 2013. Antallet af opkald er i dag reduceret med over 80 procent.

Fastpass Password Manager er en løsning, der sætter brugerne i stand til selv at få udstedt nye password eller finde et eksisterende password og derved være i stand til selv at låse it-systemet op efter først at have identificeret sig. Dermed bliver adgangskon-

trollen til it-systemerne nu en digital selvbetjeningsydelse for brugerne, i stedet for en manuelt betjent proces. Og Service Desk undgår de mange kald, der vedrører glemte passwords.

"Det er en mærkbar gevinst for Service Desk. Vi slipper for en "trivial" opgave med at oprette et nyt password, og brugerne undgår eventuel ventetid med at komme igennem til Service Desk. Samtidig har kommunen fået mere fleksibilitet. Der arbejdes i døgndrift på en række områder. Med den nye løsning er brugerne ikke længere afhængige af, om Service Desk har åbent, da brugeren selv kan få udstedt et nyt password efter at have identificeret sig," siger Lea Dragsbæk.

Inden kommunen implementerede løsningen ringede brugeren til Service Desk for at få et nyt password. Men ofte er der op til fem minutters ventetid for at komme igennem, og analysefirmaet Gartner Group vurderer, at et kald til Service Desk med manuelt betjente procedurer godt kan koste 125 kr. pr. kald, når alt regnes med. Så derfor er over 115 sparede kald om måneden også en slags penge, samtidig med at køen for de andre der venter reduceres. Det giver Service Desk mere tid til de øvrige opgaver.

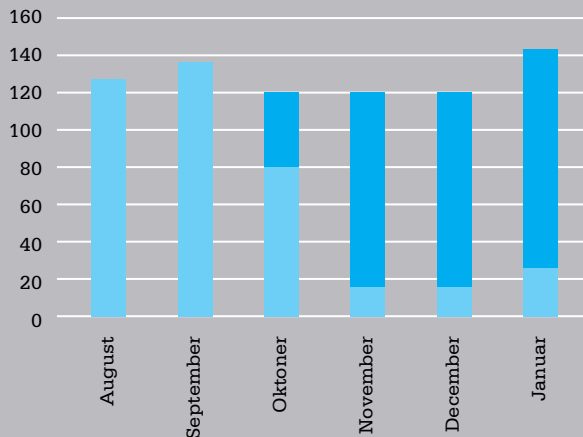
Autenticitet

Hele humlen med adgang til it-systemerne drejer sig om "autenticitet". Når en bruger ringer til Service Desk og siger sit navn, så har Service Desk, ifølge Lea Dragsbæk, jo heller ingen garanti for, at brugeren er den, han eller hun udgiver sig for at være. Ved at skulle gennem en digital log-on procedure og opgive yderligere

Password relaterede opkald

■ FastPass
self-service calls

■ Service desk
passwordcalls

Grafikken viser udviklingen siden oktober måned 2012, da Varde Kommune implementerede løsningen. I oktober måned havde Service Desk 120 henvendelser om passwords – heraf blev 40 løst som selvbetjening og 80 blev håndteret manuelt i Service Desk. I januar 2013 var der 140 henvendelser – heraf blev 118 løst som selvbetjening, mens 22 blev løst af Service Desk.

personlige oplysninger til sikkerhedsløsningen, mener Lea Dragsbæk, at den nye løsning øger sikkerheden med adgang til it-systemerne.

At brugerne har flere passwords og at kravene til informations-sikkerheden i al almindelighed er øget gør, at Service Desk får stadig flere henvendelser fra brugerne om glemte passwords. Især efter ferieperioderne, når folk vender tilbage på arbejdet, er der mange henvendelser om passwords. Derfor er Lea Dragsbæk særligt glad for statistikken med blot 22 kald i januar, da det sædvanligvis er højsæson med at finde glemte passwords.

Arbejdet går i stå

Når en bruger ikke har sit password til et givet system bliver arbejdet sat på hold. Det kan være en sygeplejer, der er på besøg hos en patient i eget hjem og skal lave et opslag i et system, eller det kan være en medarbejder fra en hjemmearbejdsplads, der har brug for at tilgå data. Uden password går arbejdet i stå. Det løses ved, at en menu kommer op på brugerens skærm, hvor der bliver spurgt ind til brugerens personlige oplysninger, som brugeren gav ved registreringen. Løsningen sender en mail med et nyt password. Dermed kan brugeren på stedet få adgang til data.

Ifølge Lea Dragsbæk er det ikke kun den store reduktion i opkald til Service Desk, der er positivt. Løsningen har også opnået en hurtig udbredelse i organisationen. I dag har 1855 brugere tilmeldt sig registreringen i Fastpass ud af i alt 2200 brugere. Det svarer til mere end 80 procent af brugerne.

Hun fortæller videre, at implementeringen er foregået smertefrit, og at kommunen har oplevet at få god rådgivning på området. I alt har Varde Kommune investeret 100.000 kr. for at få implementeret løsningen. Driften af løsningen koster 30.000 kr. om året.

Lea Dragsbæk kalder det for en god investering.

”

Det er en mærkbar
gevinst for
Service Desk.

Lea Dragsbæk, Varde Kommune

Ifølge CEO Finn Jensen, FastPass Password Manager, er Varde Kommune det bedste projekt Fastpass har set. Det gælder både med hensyn til at gå fra manuelt betjente opkald til selvbetjening og med den hurtige udbredelse af løsningen blandt brugerne.

Løsningen er et add-on til den Windows Server infrastruktur, der allerede er investeret i. Løsningen tager sit udgangspunkt i Active Directory og anvender ADAM (AD LDS) som database. Endvidere udnyttes og gennemtvinges den eksisterende AD password politik for AD password og i tillæg kan FastPass håndtere password politikken til andre systemer i kommunen. Der er ifølge Finn Jensen tre andre kommuner, der bruger Fastpass både til Windows og KMD-systemer: Rødovre, Sorø og Ringsted.

Glemte passwords koster...

Password Reset med NemID er løsningen

Dine medarbejdere kan selv skifte password med NemID uden at kontakte it-supporten.

Se en demo og læs mere på
pwreset.signaturgruppen.dk

Hvor længe har I råd til at vente?
Kontakt os på tlf. 70 25 64 25

SignaturGruppen

”

Kunden skal løbende evaluere, om projektet bevæger sig i en retning, der er egnet til at realisere kundens forretningsmæssige behov.

K03 – Standardkontrakt for agile it-projekter

Den nye standardkontrakt for agile it-projekter i det offentlige, K03, introducerer et kontraktparadigme for brug af agile metoder i større it-projekter. Kontrakten stiller betydeligt større krav til kundens aktive medvirken, end hvad man hidtil har kendt fra f.eks. K01 og K02.

I december 2012 udsendte Digitaliseringsstyrelsen standardkontrakten K03. Den har som formål at fungere som standardkontrakt for længerevarende it-projekter i det offentlige under anvendelse af en såkaldt agil metode.

Det var oprindeligt ambitionen, at K03 skulle være et agreed document mellem kunde- og leverandørrepræsentanter. Imidlertid afstod brancheorganisationerne IT-Branchen og DI ITEK fra at give deres fuldstændige tilslutning til kontrakten i dens endelige udformning. Det er endnu uklart, hvilken betydning det vil få for K03's anvendelse i praksis.

Anvendelsesområdet for K03

K03 er ikke tænkt som en erstatning for K01 og K02, og K03 skal ikke anses som en særlig fremhævelse af agile udviklingsmetoder frem for andre udviklingsmetoder såsom en traditionel vandfaldsmodel. Formålet med K03 har været at sikre, at der også findes et kontraktmæssigt paradigme for brug af en agil udviklingsmetode.

K03 er målrettet større og faseopdelte it-projekter, hvor udviklings- og implementerings-ydelser har den største vægt i projektet. K03 er således ikke egnet til alle typer af it-projekter. Navnlig vil mindre it-projekter, der indeholder en forholdsvis klart defineret leverance, typisk ikke være egnet til en K03-baseret kontrakt.

Tilsvarende vil der også fortsat være projekter, der ikke naturligt lader sig faseopdele i det omfang, som K03 forudsætter. Således forudsætter K03, at leverancen

opdeles i mange og som udgangspunkt selvstændige delleverancer, der løbende kan afleveres som "working software" i takt med færdiggørelsen.

Tanken med K03 er først og fremmest, at fleksibilitet i kravene til leverancen gerne skulle gøre det mere sandsynligt, enten at projektet kommer i mål til tiden til den aftalte pris, eller at det modsat så tidligt som muligt bliver klart, at projektet ikke kan realiseres med den fornødne gevinst for kunden ("fast to failure").

Den agile metode

Det er ikke klart defineret i K03, hvad der forstås ved en "agil metode". Arbejdet med K03 har været baseret på kendte udviklings- og projektstyringsmetoder (såsom "Scrum" og "Atern"), men der er bevidst ikke truffet valg i K03 om anvendelse af netop disse metoder. K03 forudsætter dog overordnet, at leverancen opdeles i delleverancer, og videre at hvert

delleveranceforløb igen nedbrydes i et iterativt udviklingsforløb ved gentagne forholdsvis korte udviklingscykler (iterationer).

Det er vigtigt for projektet, at både leverandør og kunde har den fornødne indsigt i den valgte agile metode. En sådan indsigt kan om fornødent erhverves gennem tilknytning af en rådgiver til projektet eller gennem et veltillrettelagt uddannelsesforløb for det relevante projektpersonale.

Uanset valg af specifik metode bygger K03 dog på nogle overordnede rammer, som er med til at begrænse agiliteten. Det er således udgangspunktet, at den overordnede tidsplan for delleverancerne og den overordnede økonomiske ramme ligger fast. Agiliteten nyttter sig derfor dels til indholdet af selve leverancen, dels til planlægningen af de enkelte delleveranceforløb.

Kundens medvirken

Det er vigtigt, at en offentlig myndighed, der står over for et større og faseopdelt it-projekt og overvejer at basere det på en agil metode under en K03-baseret kontrakt, er bevidst om de særlige krav til beslutningsprocesser og ressourcer, som et agilt forløb efter K03 forudsætter.

K03 forudsætter, at kunden deltager særdeles aktivt igennem hele projekforløbet. Kunden skal blandt andet løbende forholde sig til planlægning af de enkelte iterationer, prioritering af krav og ikke mindst til en eventuel udtræden af projektet.

Det er endvidere kundens ansvar, at kundens krav nedbrydes og specificeres, efterhånden som projektet skrider frem. Kunden skal løbende evaluere, om projektet bevæger sig i en retning, der er egnet til at realisere kundens forretningsmæssige behov.

Manglende kontraktmæssig medvirken fra kunden kan efter omstændighederne blandt andet give leverandøren ret til udskydelse af tidsfrister og økonomisk kompensation for de forsinkelser, der forårsages af den manglende medvirken fra kunden.

Kundens medvirken vil typisk skulle ske på daglig basis, og ofte vil det tillige være nødvendigt for kunden at træffe forretningsmæssige beslutninger i relation til projektets gennemførelse med relativt kort varsel. Kunden skal således sikre, at kundens projektorganisation og -mandat er indrettet med henblik på denne aktive medvirken.

En væsentlig nyskabelse i K03 er kundens ret til at udtræde når som helst i projektet (med 20 dages varsel) for så

vidt angår ikke-godkendte delleverancer. Denne udtrædelsesadgang skal ses i sammenhæng med den overordnede projektmodel i K03, hvorefter det er tanken, at kunden i kraft af de enkelte iterationer relativt hurtigt vil kunne få indblik i, om leverancen i sidste ende vil kunne leve op til kundens forretningsmæssige mål og behov.

Rammerne for agilitet i K03

K03 indfører en opdeling af kundens krav i absolutte krav og øvrige krav. Kun for så vidt angår de absolutte af kravene har leverandøren en egentlig resultatforpligtelse. Det er således muligt for leverandøren at bestå en overtagelsesprøve for en delleverance, uden at delleverancen opfylder kundens øvrige krav. Balancen mellem absolutte krav og øvrige krav er vigtig. K03-vejledningen indeholder en vejledende anbefaling om, at de absolutte krav maksimalt udgør 60 procent af det samlede antal krav. Ellers er der risiko for, at projektet ikke har den fornødne fleksibilitet til at være agilt. Det gælder desuden som overordnet ramme, at leverancen skal være egnet til at understøtte kundens forretningsmæssige mål og behov, der skal beskrives i et bilag til kontrakten og vil være en generel rettesnor for leverandørens ydelser, herunder ved planlægning af de enkelte iterationer i forløbet.

En væsentlig udfordring ved anvendelsen af K03 vil formentlig være at indrette vederlagsmodellen, således at kunden opnår størst mulig værdi for vederlaget. Det er ikke muligt generelt at angive en vederlagsmodel, der er bedst egnet for alle typer af projekter. Vederlagsmodellen må dog i hvert fald som minimum tage højde for den væsentlige rolle, som kundens udtrædelsesadgang har i et agilt projekforløb. Det skal således undgås, at kundens udtrædelsesadgang gøres illusorisk, hvilket den for eksempel kan blive, hvis en betydelig del af vederlaget skal betales, før leverancens forretningsmæssige værdi for kunden kan bedømmes i tilstrækkeligt omfang.

Af Mads Nygaard Madsen, certificeret IT-advokat, partner hos Horten

Af Michael Goeskjær, certificeret IT-advokat, partner hos Horten

Af Jonas Stig Kämpf Hansen, certificeret IT-advokat, Horten

Danske IT-Advokater er en brancheorganisation for certificerede IT-advokater i Danmark, der i væsentligt omfang beskæftiger sig med it og telecom. Kit-Magasinet og Danske IT-advokater samarbejder redaktionelt om faglige relevante emner.

Bredbåndsplan blottet for ambitioner

Gammelt teleforlig i vejen for udbygning af bredbånd

Regeringens nye Bredbåndsplan er uden ambitioner. Sådan siger iagttagere og opinionsdannere Kit-Magasinet har talt med. Og teleanalytiker Torben Rune, Netplan, og DF's it- og telepolitiske ordfører Dennis Flydtkjær mener begge, at det er Teleforliget af 1999, der sætter begrænsningen.

Der er langt fra virkeligheden i regeringens egen målsætning om »en digital infrastruktur i verdensklasse som grundlag for øget digitalisering og vækst i hele Danmark«. Regeringens Bredbåndsplan lover 30 Mbit/s som uploadhastighed i år 2020. Både Torben Rune og Dennis Flydtkjær mener, det er uambitiøst og at Danmark taber i det internationale kapløb om den digitale infrastruktur, fordi der bliver investeret massivt i fiberbredbånd i de lande, Danmark skal konkurrere mod.

Kommunaldirektør Niels Erik Kjærgaard, Ringkøbing-Skjern Kommune, som kæmper en sej kamp for at rulle bredbånd i den vestjyske kommune, siger:

"Desværre kan jeg ikke bekræfte, om vi får bedre muligheder for udrulning af bredbånd i kommunerne. Det er et af de udeståender, som skal afklares senere. Jeg mener kommunerne skal tilbydes en aktiv deltagelse på lige fod med kommunernes rolle på vejanlæg og dermed have en klar lovhjemmel til det. Ellers vil jeg sige, at der er flere gode elementer i regeringens oplæg, men ambitionsniveauet skal højere op," siger Niels Erik Kjærgaard.

Når regeringen vil digitalisere 80 procent af kommunikationen mellem borgere og det offentlige i 2015, så er den digitale infrastruktur en forudsætning for at det lykkes.

Teleforliget af 1999 låser infrastrukturen fast i kobbernettet i stedet for at rykke ind i æraen for fiberbredbånd. Det vil føre til at digital service bliver ujævnt fordelt, og det vil hæmme anvendelsen af velfærdsteknologi, og for store dele af Sjælland, Fyn, Vest- og Nordjylland ser virksomhedernes og borgernes digitale muligheder ikke alt for lovende ud.

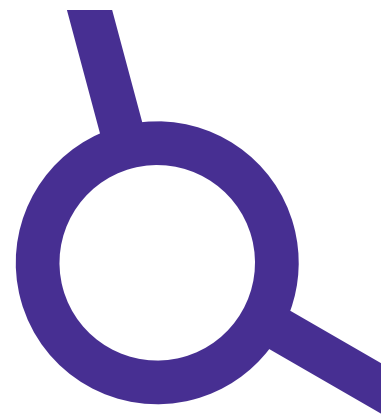
Brancheforeningerne – IT-Branchen, DI ITEK, Teleindustrien synes til gengæld Bredbåndsplanen ser lovende ud. "Bredbåndsplanen kan ses som en lille åbning af Teleforliget af 1999. Det kan sagtens føre videre til et kommende digitaliseringsforlig," siger Birger Hauge, Global Connect.

Konsulent Michael Hald, KL, siger, at kommunerne skal udnytte deres fælles indkøbskraft og lægge pres på teleoperatøerne for at få fiberbredbånd ud i landdistrikterne.

"Vi er nødt til at gøre den digitale infrastruktur landsdækkende, ellers giver digitaliseringen ikke meget mening. Den digitale infrastruktur er forudsætningen," siger Michael Hald.

Vi digitaliserer på kommunernes præmisser og sikrer den kommunale sektor indflydelse.

KOMBIT

Kommunernes it-fællesskab

Bredbåndsplan blottet for ambitioner

Flere af de iagttagere og opinionsdannere Kit-Magasinet har talt med kritiserer regeringens nye Bredbåndsplan for ikke at være ambitiøs nok. Og DF's it- og telepolitiske ordfører Dennis Flydtkjær siger, det er Teleforliget af 1999, der sætter begrænsningen.

Teleforliget af 1999 lever fortsat i bedste velgående på trods af regeringens nye bredbåndsplan, der skal sikre alle danske borgere og virksomheder bredbåndsdekning i år 2020. "Den er meget uambitiøs," siger DF's it- og telepolitiske ordfører Dennis Flydtkjær.

Helt i tråd med dette synspunkt ligger teleanalytiker Torben Rune, Netplan.

"Så længe Teleforliget af 1999 ikke åbnes, vil det stadig være markedskræfterne, der bestemmer udbredelsen af mobilt bredbånd og fiberbredbånd. Og så længe markedskræfterne bestemmer vil der ikke komme bredbånd i de områder, hvor der er få kunder og få virksomheder - uanset denne nye bredbåndsplan," siger Torben Rune.

Dennis Flydtkjær har længe ønsket at få åbnet det 14 år gamle teleforlig. Dels vil han gerne sætte sit fingeraftryk på Bredbåndsplanen, dels vil han gerne med i et nyt teleforlig med et højere ambitionsniveau. Men på den led er han skeptisk. Han vurderer, at partierne bag Teleforliget af 1999 allerede er enige om Bredbåndsplanen, og det tæller både Venstre og Konservative. Dermed er der ingen grund til - set med folketingsflertallets øjne - at ændre rammebetingelserne.

"Jeg synes ikke, bredbåndsplanen er ambitiøs nok. Det er selvfølgelig positivt, at partierne bag Teleforliget af 1999 nu har en målsætning om en uploadhastighed på 30 Mbit/s. Men det er først i 2020. Hvis vi sammenligner os med andre lande, så lover de langt højere hastigheder. Derfor betyder Bredbåndsplanen, at vi som nation sækker bagud. Derfor er det meget uambitiøst. Man skal være opmærksom på, at det er Teleforliget af 1999, der begrænser mulighederne," siger Dennis Flydtkjær.

Markedet når ikke ud

Kommunaldirektør Niels Erik Kjærgaard, Ringkøbing Skjern Kommune er helt enig. "Det er en plan, der underbygger vores påstand om, at markedet ikke kommer ud i hele Danmark, så et stort ja til at vi er på rette vej. Men desværre er planen ikke ambitiøs nok. Et mål om 30 Mbit/s i upload og 100 Mbit/s i download burde allerede være et krav i dag. Når det er målet i 2020, så er Danmark langt bagud i forhold til andre lande og kan ikke holde den placering vi har i dag. Alle analyser peger på en voldsom digital udvikling og dermed langt større krav til både up- og download hastigheder. Analyser peger på et krav om minimum 50-100 Mbit/s upload og 250 Mbit/s i download, så der mangler noget," siger Niels Erik Kjærgaard.

Et særligt afsnit i regeringens Bredbåndsplan er helliget kommunernes muligheder for at rulle bredbånd ud. I særlig grad i de geografiske yderområder, hvor markedskræfterne ikke når ud i dag.

"Desværre kan jeg ikke bekræfte, om vi får bedre muligheder for udrulning af bredbånd i kommunerne. Det er et af de udestående, som skal afklares senere. Jeg mener kommunerne skal tilbydes en aktiv deltagelse på lige fod med kommunernes rolle på vejanlæg og dermed have en klar

”

Regeringen gør det nu helt klart, at kommunerne kan stille dækningskrav, når de køber ind til deres institutioner.

”

Kommunerne har hele tiden kunnet stille krav til leverandørerne. De har bare ikke benyttet sig af det. For så længe markedskræfterne bestemmer bliver der ikke dækning, hvor det ikke kan betale sig for leverandøren at grave fiber ned eller rejse master.

lovhjemmel til det. Ellers vil jeg sige, at der er flere gode elementer i regeringens oplæg, men ambitionsniveauet skal højere op,” siger Niels Erik Kjærgaard.

Som et særligt punkt i Bredbåndsplanen får kommunerne mulighed for ”at stille krav til bedre dækning i forbindelse med udbud.” ”Regeringen gør det nu helt klart, at kommunerne kan stille dækningskrav, når de køber ind til deres institutioner,” hedder det i notatet til Bredbåndsplanen.

Det er præcis, hvad Ringkøbing-Skjern Kommune gør i et udbud, men Torben Rune mener ikke, at det nødvendigvis vil ændre billedet med hensyn til investeringer i yderområder.

”Kommunerne har hele tiden kunnet stille krav til leverandørerne. De har bare ikke benyttet sig af det. For så længe markedskræfterne bestemmer bliver der ikke dækning, hvor det ikke kan betale sig for leverandøren at grave fiber ned eller rejse master. Når der ikke er master i yderområderne, er det ikke fordi det er forbudt at rejse dem. Men det er fordi det er en dårlig forretning for leverandørerne,” siger Torben Rune.

Dennis Flydtkjær: ”Det positive i Bredbåndsplanen er kommunernes muligheder for at spille lidt med musklerne gennem indkøb, og at der skal ske en koordinering ved gravninger, så man får omkostningerne ned. Igen kunne jeg have tænkt mig lidt mere. For eksempel har DF foreslået fradrag for graveudgifter, så det bliver mere attraktivt for den enkelte familie at etablere bredbånd.”

Nyt cirkulære skal forbedre kommunernes udrulning af bredbånd

Erhvervs- og Vækstministeriet vil udarbejde et cirkulære/vejledning til erhvervsfremmeloven, der nærmere fastlægger hvordan og på hvilke vilkår, kommunerne kan stille dækningskrav, og dermed sikre bedre dækning til virksomheder og borgere.

Erhvervs- og Vækstministeriet udsteder cirkulære/vejledning inden udgangen af 2013.

Det vil desuden blive undersøgt, hvordan kommunerne kan gives bedre muligheder for at fremme bredbånd, ved at stille passiv IKT-infrastruktur til rådighed, herunder nedlægning af tomrør i backboneinfrastrukturen. Endvidere fremsætter regeringen lovforslag om, at frikommuner kan stille trådløse netværk til rådighed på udvalgte steder for at fremme turismen i lokalområdet.

Regeringen vil give kommunerne klare rammer for fremover at spille en mere aktiv rolle i at fremme bredbåndsinfrastruktur, hvor dækningen i dag er mindre god. Erhvervs- og Vækstministeriet vil udarbejde et cirkulære/vejledning til erhvervsfremmeloven, som skaber klarhed om kommunernes mulighed for at stille dækningskrav i lokale områder i forbindelse med indkøb til kommunens institutioner.

Kilde: Erhvervs- og Vækstministeriets Bredbåndsplan

Adgangen til hurtigt bredbånd i dag afhænger af, hvor i landet man bor. Når kommunerne skal digitalisere service, så 80 procent af kommunikationen mellem borgere og det offentlige skal ske digitalt, bliver upload hastigheden et vigtigt emne. Det er betingelsen for at borgeren kan komme igennem til kommunen. En oversigt fra Erhvervs- og Vækstministeriet viser, at kun ganske få procent af borgere og virksomheder på Syd-Øst- og Vestsjælland, Lolland Falster og Bornholm er et stort område med lille upload hastighed. Det er byer som Køge, Ringsted, Slagelse, Næstved, Vordingborg, Kalundborg, Nykøbing Falster – og så er store dele af Fyn, Vestjylland og Nordjylland et stort yderområde. Så problemerne med adgangen til hurtige bredbåndsforbindelser varierer meget fra egn til egn. Det deler sig desuden i to. I de store danske byer er det kun relativt få husstande, der har eller kan blive koblet op på fibernet, som giver hurtige overførsler på internettet, da TDC sidder på infrastrukturen, der mange steder består af kobberkabler. Og det er ikke det samme som fiber, hvad angår hastighed. Og så er der de geografiske yderområder, hvor der ikke er gravet fiber ned, og der er langt mellem mobilmasterne. Så hvis digitaliseringen skal give mening skal både problemet i byerne og i yderområderne løses, hvis der skal sikres lige adgang til bredbånd.

Ringkøbing-Skjern tager skeen i egen hånd

Ringkøbing-Skjern ønsker at gå forrest for at brede højhastighedsfiber ud i kommunen og i særdeleshed i de områder, hvor markeds kræfterne ikke når ud af sig selv. Dermed sætter kommunen spot på et lokalt problem, der findes i mange kommuner landet over.

Ringkøbing-Skjern Kommune er i fuld gang med at rejse et tocifret millionbeløb til finansiering af den digitale infrastruktur. Dermed tager kommunen skeen i egen hånd. Kommunaldirektør Niels Erik Kjærgaard, Ringkøbing-Skjern Kommune, afsøger de muligheder, der findes for medfinansiering af kommunens planer for levering af højhastighedsforbindelser i kommunens yderområder.

"Vi tager kontakt til alle relevante parter for at finde en måde, hvor vi kan skabe en infrastruktur i verdensklasse. Det er helt klart ambitionen. For mig er det afgørende, at Ringkøbing-Skjern Kommune er en attraktiv kommune at bo og arbejde i. Derfor ser jeg gerne, at folketinget opfatter digital infrastruktur på lige fod med anden infrastruktur som veje, el, vand, kloak, og fiberbredbånd. Men da vi ikke er den eneste kommune, der mangler kapacitet på bredbånd og dækning på mobilområdet, opsøger jeg gerne nye samarbejder for at få det medfinansieret," siger kommunaldirektør Niels Erik Kjærgaard, Ringkøbing-Skjern Kommune.

Dermed går kommunen i front på vegne af mange andre kommuner, som befinder sig i en lignende situation med store huller på mobilområdet eller manglende kapacitet på bredbånd.

Kommunen sætter dermed et særdeles aktuelt emne på den nationalpolitiske dagsorden. Regeringen har netop fremlagt udspillet "Bedre bredbånd og mobildækning i hele Danmark," og her fremgår det ikke tydeligt, om Ringkøbing-Skjern Kommunes ambitioner kan indfries.

Mangler kapacitet

En analyse fra Aalborg Universitet fra 2012 viser at kommunen generelt ligger under landsgennemsnittet for alle kategorier af bredbåndsforbindelser. Dermed risikerer kommunen at blive åreladt for virksomheder, da det kan blive svært at holde på de nuværende virksomheder og at tiltrække nye.

I efteråret 2012 gennemførte kommunen derfor et udbud, hvor der indgik en option med titlen "Obligatorisk option 7, Erhvervsudvikling i yderområder". Det er præcis dette afsnit, som beskriver kommunaldirektør Niels Erik Kjærgaards plan.

"Vi har pligt til at sikre kommunens fremtidige erhvervsudvikling, men uden den rigtige infrastruktur, så kommer vi ikke i mål. Og her spiller den digitale infrastruktur en væsentlig rolle, siger kommunaldirektør Niels Erik Kjærgaard.

I Option 7 hedder det blandt andet: "Det er et minimumskrav, at leverandøren tilbyder at klargøre leverandørens infrastruktur, så leverandøren kan tilbyde kapacitet til borgere/erhvervsliv i form af internetforbindelser i umiddelbar nærhed af kundens lokation." Med andre ord skal vinderen af udbuddet stille fiberbredbånd til rådighed senest seks måneder efter bestilling og der skal kunne leveres op til 90/90 Mbit/s. Etableringsomkostningen må maksimalt udgøre 2500 kr. pr. forbindelse. De fastsatte priser og tidsterminer er fundet ved en analyse af markedet.

Kommunaldirektør Niels Erik Kjærgaard siger: "Markeds kræfterne når ikke herud ved egen hjælp. Vi er selv i stand til at finansiere kommunens infrastruktur mellem vores institutioner, men vi hverken kan eller må skabe den infrastruktur til erhvervsliv og borgere, som pt. ikke eksisterer. Politikerne på nationalt niveau er nødt til at deltage i denne diskussion. De må komme ind i kampen og give kommunerne muligheder og vilkår til at stille fleksible

”

"Vi har pligt til at sikre kommunens fremtidige erhvervsudvikling, men uden den rigtige infrastruktur, så kommer vi ikke i mål. Og her spiller den digitale infrastruktur en væsentlig rolle.

Niels Erik Kjærgaard.

dækningskrav, hvor der er mulighed for økonomisk medfinansiering. En medfinansiering som kan gennemføres med en automatisk låneadgang. En sådan låneadgang kan aftales mellem Regeringen og KL som led i den årlige økonomiaftale, siger Niels Erik Kjærgaard.

Men det handler ikke kun om erhvervslivet og beskæftigelsen. Det handler også om service til borgere. I de fællesoffentlige og fælleskommunale digitaliseringsplaner er der tilsammen over 100 lokale initiativer i alle 98 kommuner. Initiativer som først giver mening med en digital infrastruktur.

I efteråret 2012 gennemførte Dagbladet Ringkøbing-Skjern en analyse af området mobilhuller. I undersøgelsen bad dagbladet dets læsere om at melde mobilhullerne ind, og resultatet var et kort over kommunen, der viste, at hullerne langt fra var isoleret til få områder, men fandtes i hele kommunen.

Annulerede udbud

Med hensyn til bredbånd fik kommunen gravet fiber ned til godt halvdelen af de kommunale institutioner i 2005 af TDC. Så det nye udbud i efteråret 2012 var et "tvunget" udbud. Men da tilbuddene fra Energi Midt og TDC blev givet, lå priserne over kommunens umiddelbare økonomiske rækkevidde. Det billigste tilbud fra Energi Midt var på 68 mio. kr., mens TDC's, ifølge kommunaldirektøren var "markant højere". TDC har nedlagt forbud mod, at kommunen oplyser prisen på TDC's tilbud. Der kører i øjeblikket en tvist om dette mellem it-avisen ComputerWorld, som har søgt ak-

tindsigt, og TDC. Kommunen har nægtet at give ComputerWorld aktindsigt på grund af TDC's forbud.

Hvorom alting er, annullerede kommunen udbuddet den 7. november 2012.

"Priserne på hovedaftalen – linjerne til kommunens institutioner og adresser - lå for højt, og derfor annullerede vi udbuddet. I stedet udnyttede vi muligheden for at tilslutte os statens indkøbsaftale med Nianet, hvor priserne er særdeles gunstige," siger it-chef Bent Grimstrup, Ringkøbing Skjern Kommune.

I øjeblikket er Nianet i gang med at lægge fiber ned mellem 60 institutioner og umiddelbart efter sommerferien kommer yderligere 61 institutioner til. Så i alt 121 institutioner får fiberbredbånd, og ifølge Bent Grimstrup er der tale om hastigheder på op til 250 megabit/s på skoler og institutioner, og dermed er højhastighedsforbindelser ved at blive en del af hverdagen.

"Det nye netværk moderniserer selvfølgelig al kommunikation på tværs af de kommunale institutioner, og kommunen vil kunne tilbyde højhastighedsnetværk på alle skoler, plejehjem og øvrige institutioner. Men det omfatter ikke kommunens erhvervsliv og borgere, og vi har som kommune brug for at kunne sikre en erhvervsudvikling," siger it-chef Bent Grimstrup.

Derfor arbejder kommunen målrettet for at indføre en klar lovhjemmel samt en automatisk låneadgang, der kan muliggøre gennemførelsen af Option 7.

Lad os bruge indkøbskraften som pressionsmiddel

Kommunerne skal rotte sig sammen og bruge den fælles indkøbskraft for at få bredt den digitale infrastruktur ud i de geografiske yderområder. Det mener konsulent Michael Hald, KL, der betegner det som et kæmpe problem for kommuner i landdistrikter, at markedskræfterne ikke har sikret fiberbredbånd i disse områder.

Kommunerne må ikke selv trække fiberbredbånd og sælge den overskydende kapacitet på markedsvilkår, så kommer de i konflikt med Teleforliget af 1999. Den eneste måde de kan sikre fiberbredbånd i egen kommune er ved at købe fiberbredbånd hos en operatør eller ved at leje kapacitet i TDC's net. De kan kun sikre fiberbredbånd gennem indkøb ved at stille betingelser til operatørerne.

"Det eneste pressionsmiddel kommunerne har, er vores indkøbskraft, da vi gerne må gå sammen med andre kommuner og købe ind i fællesskab. Kommunerne må ikke selv drive infrastrukturen. Det eneste der er tilbage er indkøbskraften, og den mener jeg, kommunerne skal bruge," siger Michael Hald.

Som nævnt må kommunerne ikke agere teleselskab i konkurrence med teleselskaberne. Så kommunerne kan ikke i fællesskab sikre yderområderne digital infrastruktur, hvor gerne de end ville. Kommunerne råder i dag over 7000 km. rør, hvis kapacitet kun kan komme i spil, hvis den sælges eller lejes ud til en anden operatør på markedsvilkår.

Men hele diskussionen om obligatorisk selvbetjening og digital service og den

manglende kapacitet i den digitale infrastruktur blusser nu op igen. Politikerne kræver obligatorisk selvbetjening af borgerne. Men mange af landets kommuner har ikke den digitale serviceydelse, og de har heller ikke en kassebeholdning, der kan få en teleoperatør til at lægge et fiberbredbånd. Og TDC's net har ikke tilstrækkelig kapacitet i mange kommuner.

Kæmpe problem

Michael Hald, KL, siger, det er et kæmpe problem, og ønsker Bornholm tillykke med de 60 mio. kr. fra regeringen i forbindelse med vækstpakken. Pengene skal sikre udbredelse af digital infrastruktur på klippeøen.

"Det er positivt, at politikerne erkender, at der er et problem. At markedskræfterne ikke sikrer fiberbredbånd på Bornholm. Der er nu slået et hul på denne debat. Men hvad med de andre kommuner hvor der ikke er bor mange mennesker, byer som Tønder og Hirtshals? De får heller ikke fiberbredbånd ved hjælp af markedskræfterne. Der er ikke et kommercielt grundlag for teleselskaberne. Samtidig er vi er nødt til at gøre den digitale infrastruktur landsdækkende, ellers giver digitaliseringen ikke meget mening. Den digitale infrastruktur er forudsætningen," siger Michael Hald.

Michael Hald ser gerne, at digital infrastruktur sammenlignes med anden infrastruktur, som veje, kloak, el og vand. Han mener udbredelsen kan øges i takt med, at de forskellige myndigheder og teleselskaber og entreprenører "samgraver". Så snart der bliver gravet et "hul" eller lægges en ny vej føres der automatisk et trækrør, som der kan "pustes" en lysleder igennem, når der er behov for det.

"Det kræver ingen lovændringer. Det eneste, det kræver, er samarbejde og lidt god vilje. Og det vil kunne spare det offentlige for rigtig mange penge. Interessenterne skal blive bedre til at offentliggøre, når de graver, så vil "rørene" blive trukket, og så er omkostningen for lyslederne langt mere overkommelige for den enkelte virksomhed," siger Michael Hald.

”

Det eneste pressionsmiddel, vi har, er indkøbskraften. Lad os bruge den.

Michael Hald.

”

Ved at åbne de forskellige operatørers infrastruktur og ved at koordinere brugen, vil der skabes langt mere kapacitet til datatransport.

Birger Hauge

Brancherne hylder regeringens Bredbåndsplan

Der er masser af fiberbredbånd i Danmark. Men kapaciteten udnyttes ikke, fordi det ligger hos forskellige operatører, der ikke åbner den. Ifølge Public Affairs Manager Birger Hauge, Global Connect, er det her regeringens nye Bredbåndsplan sætter ind.

Danmark har masser af kapacitet inden for fiberbredbånd. Problemet er bare, at det ikke udnyttes optimalt. At forskellige udbydere distribuerer forskellige TV-pakker og datatransport, at der ligger tomme trærør gravet ned langs vejene, at elselskabernes fibernet ikke kan bruges af andre operatører, og at TDC har monopol på den overordnede infrastruktur. Dertil kommer at kommunerne ikke har lovhjælp til at udbyde deres 7000 kilometer fiber på markedsvilkår.

At Bredbåndsplanen vil åbne de forskellige operatørers infrastrukturer er en af årsagerne til, at brancheforeningerne – Dansk Energi, Teleindustrien i DI og IT-Branchen – som repræsenterer alle leverandørerne kun har godt at sige om regeringens nye Bredbåndsplan, fordi nu kan markedskræfterne komme videre gennem et samarbejde.

”Bredbåndsplanen kan ses som en lille åbning af Teleforliget af 1999. Det kan sagtens føre videre til et kommende digitaliseringsforlig. Pointen er, at der transporteres langt flere data end telefoni i operatørernes infrastruktur. Derfor skal man også se Bredbåndsplanen i sammenhæng med regeringens vækstplan. Ved at åbne de forskellige operatørers infrastruktur og ved at koordinere brugen, vil der skabes langt mere kapacitet til datatransport,” siger Birger Hauge, Global Connect. Og pointerer at det skal ske på markedets egne vilkår

Kommunernes nye aktive rolle

Birger Hauge hæfter sig ved det afsnit i Bredbåndsplanen om kommunernes nye aktive rolle. Kommunerne får et ansvar for at lægge plan for fiberbredbånd og mobilmaster for at kunne brede infrastrukturen ud og sikre dækning i yderområder. Men det bliver også muligt for operatører at købe kapacitet hos kommunerne på kommunernes eksisterende fiberforbindelser. Det betyder, at operatørerne ved at åbne netværk og ved at få adgang til 7000 kilometer fiber i kommuner kan sikre større dækning og højere kapacitet ved at lægge forskellige operatørers kapacitet sammen.

Global Connect har introduceret konceptet Infrastructure Clearing

House (ICH) som skal være med til at sikre, at hver gang der graves i en kommune, lægges der et tomt trærør ned, som der siden hen kan pustes en lysleder igennem. Derved sikrer man muligheden for at brede infrastrukturen ud, hver gang der graves. Samtidig ønsker Global Connect ICH også, at der oprettes en fond, der kan være med til sikre finansieringen af de nye trærør og med at få åbnet infrastrukturen, der kan sikre, at der transporteres data på tværs af de forskellige operatørers infrastrukturer. Dermed vil der både kunne opstå konkurrence på tværs af nettene, samtidig med at omkostningerne til etablering af ny infrastruktur holdes nede.

”Vores forslag om denne fond mødes med større og større sympati. Og jeg synes Bredbåndsplanen blæser i vores retning. Fordi brancherne er godt klar over nu, at det ikke giver mening at lukke andre ude. De er nødt til at samarbejde om at få åbnet deres infrastruktur, og det bliver til gavn for borgere og virksomheder, fordi nu bliver det også muligt at køre cloud og skalere op og ned i dataforbrug,” siger Birger Hauge.

En tredje pointe i Bredbåndsplanen er, at det skal være slut med ikke at koordinere gravearbejdet. Dermed lægger regeringen op til, at Danmark reelt gør som Sverige. I Sverige er det dog staten, der finansierer udrulningen af bredbånd, men det er kommunerne – de lokale myndigheder – der koordinerer gravearbejdet.

Hver gang der anlægges en vej, graves elkabler ned, lægges vand- eller kloak bliver der samtidig gravet fiber ned. Det betyder eksempelvis, at byen Huddiksvall 300 kilometer nord for Stockholm – og det er en by af begrænset størrelse – tilbyder alle borgere og virksomheder 100 Mbit/s for rimelige penge. Dermed bringer Sverige selv mindre bysamfund ind i den højteknologiske tidsalder og gør digitalisering af offentlige serviceydelser muligt selv i byer langt fra alfarvej.

Sverige har gjort dette i årevis i et samarbejde mellem stat og kommuner.

Det går Danmark nu i gang med, dog ved hjælp af markedskræfterne.

”Det ser vi meget positivt på. Denne koordinering vil kunne være med til at sikre en backbone infrastruktur, som vil gøre det langt billigere for kommunale institutioner og tyndt befolkede områder at etablere bredbånd,” siger Birger Hauge.

TRÅDLØS FLEKSIBILITET

– nyt WLAN med optimalt genbrug

Fredensborg Kommune oplevede som de fleste kommuner et stigende pres på den trådløse netværksinfrastruktur – ønske om dækning på stadig flere lokationer, samt krav om understøttelse af en voksende underskov af elev-medbragte-enheder, og alt dette uden at give køb på sikkerhed og kontrol.

I Fredensborg havde man i forvejen en trådløs Cisco netværksplatform, men skaleringsmæssigt stod den ikke mål med, hvad den nære fremtid ville kræve.

Credocom og Fredensborg Kommune afholdt workshops og udarbejdede efterfølgende en række business cases med tilhørende design forslag, som skulle sikre størst mulig genanvendelse af såvel den bestående infrastruktur som den opbyggede kompetence, desuden sikre kommunen en næsten ubegrænset skalering samt en migrering fra gammel til ny platform uden mærkbare drift forstyrrelser – det fandt man ved at opgradere de centrale men ældre Cisco controllere til nye Cisco 8500 controllere.

“Vi er gået fra en Folkevogn til en BMW, når det gælder trådløs infrastruktur,” siger Thomas Fænø Hansen, IT- & Digitaliseringschef

Læs mere om casen på credocom.dk

Credocom
kompetent troværdig

Alle kommuner er pålagt at skulle stille trådløst netværk til rådighed på blandt andet skoler, så elever der medbringer egne enheder, kan kobles til Internet og div. undervisningsrelaterede services.

Credocom's opgave er at udfordre organisationer, når der skal træffes IT beslutninger eller lægges strategiplaner - vi har kompetencen, kvaliteten og erfaringen til at gennemskue og forklare konsekvensen af disse beslutninger. I en omskiftelig virkelighed er perspektiv alt afgørende.

Credocom A/S
Bagsværdvej 90
DK-2800 Kgs. Lyngby
T: +45 38 140 200
www.credocom.dk